

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTL
W OKRESIE OD WRZEŚNIA 1974 DO SIERPNI 1975 R.

I. Stan organizacyjny Towarzystwa

Towarzystwo posiadało 19 Oddziałów: w Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Koszalinie, Lublinie, Łańcucie, Łodzi, Mszanie Dolnej, Olsztynie (rozwiązany decyzją Wydziału Spraw Wewnętrznych Urzędu Miejskiego w Olsztynie z dnia 31 V 1975 r.), w Opolu, Poznaniu, Przemyślu, Sanoku, Toruniu, Warszawie, Wrocławiu, Zakopanem i Zielonej Górze.

W 1974 r. Towarzystwo liczyło ogółem 776 członków, a w dniu 31 VIII 1975 r. — 784. Ponadto w 1974 r. do Towarzystwa powołano 6 członków zwyczajnych ze Slovenskej Narodopisnej Spoločnosti w Bratysławie.

Skład władz Towarzystwa, wybranych w dniu 8 VI 1973 r. w Lublinie, nie uległ zmianie (por. t. 58 „Ludu” s. 319).

II. Działalność ogólnorganizacyjna

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia Zarządu Głównego (8 III i 18 IX 1975) i cztery posiedzenia Prezydium ZG (28 XI i 14 XII 1974 oraz 25 I i 28 VI 1975). Przedmiotem posiedzeń były sprawy naukowe i wydawnicze oraz organizacyjne i administracyjno-finansowe, związane zwłaszcza z przygotowaniem jubileuszowego Walnego Zgromadzenia Delegatów we Wrocławiu i 80-lecia Towarzystwa.

Główna Komisja Rewizyjna przeprowadziła dwie kontrole działalności ZG (15–16 XI 1974 i 10 VI 1975) oraz następujące kontrole działalności jednostek terenowych Towarzystwa: 15 II 1975 Redakcji *Dzieł wszystkich* Oskara Kolberga w Poznaniu, 19 II 1975 Oddziału w Zielonej Górze, 12 V 1975 Oddziału w Kielcach i dnia 18 IV 1975 Ośrodka Dokumentacji i Informacji Etnograficznej PTL w Łodzi.

Sąd Koleżeński nie odbył w okresie sprawozdawczym żadnego posiedzenia.

W listopadzie i grudniu 1974 r. przeprowadzona została kontrola całokształtu działalności Towarzystwa przez inspektora Polskiej Akademii Nauk. Kontrola m. in. zwróciła uwagę na zaległości w płatności składek członkowskich. Sporządzono więc wykazy zaległych składek i rozesłano je Zarządom Oddziałów z prośbą o ponowną i dokładną weryfikację członków oraz wyegzekwowanie zaległości. Do września 1975 r. zaledwie 8 Oddziałów nadesłało zweryfikowane wykazy członków. Pozostałe Oddziały zostały zobowiązane do nadesłania zweryfikowanych list w najbliższym terminie.

W lutym i marcu 1975 r. również Wydział Spraw Wewnętrznych dla woj. i m. Wrocławia przeprowadził kontrolę, którą objęto całokształt działalności statutowej Zarządu Głównego. Tu również szczególną uwagę zwrócono na duże zaległości składek członkowskich.

W związku z przypadającą w 1975 r. 80-rocznicą powstania Towarzystwa i XXX-leciem jego działalności w Polsce Ludowej, z inicjatywy Sekretarza Generalnego PTL podjęto uwieńczone powodzeniem starania o uzyskanie dla zasłużo-

nych członków PTL odznak „Zasłużony Działacz Kultury” i „Za Opiekę nad Zabytkami” oraz przyznanie najbardziej zasłużonym członkom odznaczeń państwowych.

W wyniku zawartej umowy o współpracy między PTL a Słowackim Towarzystwem Ludoznawczym (SNS pri SAV), na Walnym Zgromadzeniu w Bratysławie w dniu 3 czerwca 1975 r. SNS powołała w swoje szeregii jako członków zwyczajnych następujących członków naszego Towarzystwa: doc. dr hab. M. Biernacką, prof. dr. J. Bursztę, dr M. Gładyszową, dr W. Jostową, doc. dr hab. B. Kopczyńską-Jaworską, dr A. Kowalską-Lewicką, prof. dr. J. Krzyżanowskiego, prof. dr A. Kutrzebę-Pojnarową, prof. dr. R. Reinfussa, prof. dr K. Zawistowicz-Adamską.

W dniach 2–5 czerwca 1975 r. Słowackie Towarzystwo Ludoznawcze zorganizowało w Martinie sesję naukową pt. „Etnografia v službach socialistickej spoločnosti”, towarzyszącą Walnemu Zgromadzeniu. Z ramienia PTL w sesji tej wzięli udział: doc. dr hab. D. Simonides, z-ca sekretarza generalnego PTL, która wygłosiła referat pt. „Funkcja folkloru w dobie kultury masowej” oraz mgr G. Skalski, członek Oddziału Poznańskiego, który wygłosił referat pt. „Dokumentacja ikonograficzna w etnografii”.

W związku z wygaśnięciem ważności umowy w 1975 r. pomiędzy PTL a SNS, Towarzystwo nasze zwróciło się do Biura Współpracy Naukowej z Zagranicą PAN o przedłużenie umowy na dalsze 5 lat.

Na zjeździe uczonych zagranicznych polskiego pochodzenia, który odbył się w dniach 30 VIII–5 IX 1975 w Krakowie, Towarzystwo nasze reprezentowała prof. dr A. Kutrzeba-Pojnarowa, z-ca prezesa. Na Zjeździe tym zorganizowano wystawę wydawnictw PTL połączoną z punktem sprzedaży tych wydawnictw.

Podobną wystawę z punktem sprzedaży wydawnictw uruchomiono w cząste „Festiwalu Ziemi Górskich”, który odbył się w dniach 30 VIII–10 IX 1975 w Zakopanem.

Zarząd Główny czynił usilne starania we Wrocławiu w sprawie uzyskania odpowiedniego lokalu dla siedziby Towarzystwa. Obiecany poprzednio przez Uniwersytet Wrocławski lokal znajdował się niestety w gmachu, który został rozebrany w związku z budową nowej arterii komunikacyjnej. W chwili obecnej sprawa nowego lokalu znajduje się w zawieszaniu.

Dużo troski poświęcił Zarząd sprawie organizacji pracy biura PTL, w którym nastąpiły liczne zmiany personalne bądź to z inicjatywy Zarządu, bądź pracowników poszukujących lepszych warunków. Zmiany te utrudniały rytmiczne funkcjonowanie biura i odbiły się ujemnie na pracy Towarzystwa w 1974 r.

Działalność organów specjalnych.

1. *Ośrodek Dokumentacji i Informacji Etnograficznej*

ODiIE w Łodzi pracujący pod kierunkiem doc. dr hab. B. Jaworskiej — obok gromadzenia podstawowych informacji do kartotek dokumentacyjnych (kartoteka ośrodków badawczych, twórców ludowych, zespołów folklorystycznych, wystaw, festiwali itp.), działu kroniki w „Ludzie”, kontynuował prace nad tezaurem haseł etnograficznych opracowywanych we współpracy z międzynarodowym czasopismem „Demos”. W dniach 9–10 X 1974 r. współpracownicy ODiIE (dr S. Błaszczak, mgr E. Królikowska i doc. dr hab. B. Jaworska) wzięli udział w zebraniu redakcyjnym „Demosu” w Białejewku pod Poznaniem, gdzie przedstawili problemy dyskusyjne związane z postępowaniem nad tezaurem.

W okresie sprawozdawczym ODiIE położyli nacisk na gromadzenie i opracowywanie materiałów do bieżącej bibliografii etnografii polskiej oraz bibliografii retrospektywnej za lata 1970–1974. Podobnie jak w latach poprzednich opraco-

wane wybory bibliograficzne przekazano do dwóch bibliografii międzynarodowych. Ponadto wdrożono prace przygotowawcze do sporządzenia indeksu personalnego pracujących w Polsce etnografów oraz osób bez przygotowania specjalistycznego pracujących na etatach etnograficznych. Indeks ten ma być pomocny w poczynaniach dokumentacyjnych ODiE oraz ma dostarczyć informacji Komitetowi Nauk Etnologicznych PAN, który opracowuje plan rozwoju kadrowego naszej dyscypliny.

Wreszcie opracowano ankietę, która ma służyć do rejestracji aktualnie prowadzonych prac badawczych.

2. Biblioteka Główna i Archiwum naukowe oraz wymiana wydawnictw

Nabytki biblioteki. W okresie sprawozdawczym księgozбір Biblioteki powiększył się o 993 egz. dzieł zwartych i czasopism. W tym drogą wymiany uzyskano 938 egz., z zakupu 40, wydawnictwa własne 13, dary 2 egz.

Na zakup książek wydatkowano 11 957 zł, w tym 10 604 zł przeznaczono na zakup dzieł zagranicznych za pośrednictwem Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN w Warszawie. Na zakup książek produkcji krajowej wydatkowano 1 353 zł.

Wypożyczenia. W okresie od 18 lipca 1974 do 26 sierpnia 1975 skorzystało w czytelni Biblioteki PTL 1927 czytelników z 9 666 vol. czasopism i dzieł zwartych. Z czytelni Biblioteki korzystają w większości studenci etnografii i archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Ze względu na zbyt szczupłą liczbę pracowników biblioteki czytelnia czynna była tylko 3 godziny dziennie, co budziło niezadowolenie czytelników. W związku z tym od 1 IX 1975 Zarząd postanowił zatrudnić jeszcze jednego pracownika w bibliotece (razem 2,5 etatu), co spowoduje wydłużenie czasu otwarcia czytelni.

Na zewnątrz Biblioteki wypożyczono około 1 500 vol. 500 czytelnikom. Z wypożyczeń na zewnątrz korzystają studenci etnografii (zgodnie z regulaminem biblioteki), członkowie PTL, pracownicy naukowcy, m. in. pracownicy Polskiego Atlasu Etnograficznego, redakcje czasopism, biblioteki naukowe i oświatowe (dla swych czytelników) i in. Biblioteka wysyła rocznie około 100 vol. dzieł zwartych i czasopism do recenzji, a także do wglądu ODiE w Łodzi. Biblioteka PTL współpracuje z Biblioteką Narodową w Warszawie, wysyłając tam opisy katalogowe książek zagranicznych. W okresie sprawozdawczym Biblioteka PTL udzieliła czytelnikom ustnie i pisemnie około 300 informacji bibliograficznych.

Niektórzy użytkownicy, a zwłaszcza członkowie PTL, często nie zwracają w terminie wypożyczonych książek, przetrzymując je nieraz po kilka lat.

Biblioteka jest kontrolowana przez Komisję Rewizyjną Zarządu Głównego PTL i Biuro Finansowe PAN.

Wymiana wydawnictw. Prowadzimy wymianę wydawnictw własnych z 222 instytucjami, w tym z 55 instytucjami w kraju i z 167 instytucjami zagranicznymi. W ostatnim czasie nawiązano współpracę z bibliotekami Jugosłowiańskiej Akademii Nauk w Zagrzebiu i Towarzystwa Badań nad Życiem Ludu w Edynburgu oraz Muzeum Okręgowego w Rzeszowie.

Do Biblioteki PTL wpłynęło z wymiany 938 egz. wydawnictw, w tym 80% z zagranicy. Stanowi to ok. 200 tytułów czasopism i serii wydawniczych. Otrzymujemy poza tym cenne dzieła zwarte. W zamian wysyłamy nasz rocznik „Lud” oraz dwumiesięcznik „Literatura Ludowa”, a także zapasy innych wydawnictw wydawanych w ubiegłych latach. Biblioteka PTL przekazuje do Centralnych Katalogów Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie noty bibliograficzne czasopism i dzieł zwartych zagranicznych, dzięki czemu

zbiory nasze dostępne są zainteresowanym pracownikom w całym kraju. Poza tym w „Ludzie” drukowany jest stale wykaz ważniejszych dzieł zwartych zgranicznych, wpływających do biblioteki PTL.

Materiały archiwalne udostępniane są zainteresowanym po uprzednim zamówieniu w czytelni Biblioteki we Wrocławiu.

3. Sekcja amerykańnistyczna

Kontynuowała dotychczasowe prace samokształceniowe, przygotowując się jednocześnie do organizacji VI Seminarium Amerykanistycznego, które będzie organizowane w 1976 r.

4. Sekcja muzealna

Nie wykazała większej aktywności wewnętrznej, co spowodowane zostało dużymi obowiązkami zawodowymi oraz zobowiązaniami wydawniczymi członków Prezydium Sekcji (mgr A. Jacher-Tyszkowej, mgra J. Lecha i mgra J. Czajkowskiego). Przedstawiciele sekcji brali natomiast udział w sesjach naukowych poświęconych ochronie zabytków w Lublinie w 1974 r. (prof. dr M. Prüfferowa, mgr J. Lech i mgr A. Jacher-Tyszkowa) oraz w konferencji poświęconej ochronie i konserwacji zabytków kultury materialnej odbytej w Szczecinie w dniach 7-8 VI 1975 (prof. M. Prüfferowa). Zakres dalszej pracy Sekcji wymaga szczegółowego rozważenia i przedyskutowania.

5. Sekcja filmu naukowego (etnograficznego)

Nie podjęła działalności, co spowodowane zostało zmianami personalnymi w proponowanym zarządzie Sekcji. W tym stanie rzeczy rozwinięcie działalności, czy też istnienie Sekcji, wymaga także szczegółowego rozpatrzenia.

6. Sekcja folklorystyczna

Działalność jej ograniczyła się do współudziału w przygotowaniu międzynarodowej sesji naukowej folkloru Zachodnich Słowian, która odbędzie się w Opolu w dniach 21-23 listopada 1975 r.

III. Działalność wydawnicza

W okresie sprawozdawczym ukazały się drukiem następujące czasopisma:	
Lud, t. 59 (poświęcony XXX-leciu PRL, z odpowiednim nadrukiem na okładce) pod red. prof. dr. J. Burszty	30,00 ark. wyd.
Łódzkie Studia Etnograficzne, t. 16, pod red. prof. dr. K. Zawistowicz-Adamskiej	11,95 „ „
Literatura Ludowa, z. 6/74 oraz z. 1-5/75 pod red. prof. dr. Cz. Hernasa	30,00 „ „
	71,95 ark. wyd.

W ramach <i>Dzieł wszystkich O. Kolberga</i> ukazał się w r. 1974 tom „Sanockie-Krośnieńskie” cz. I, t. 49	43,50 ark. wyd.
i z początkiem roku 1975 tom „Pisma muzyczne”, cz. I, t. 61	25,20 „ „
Łącznie więc w okresie sprawozdawczym wydano	140,65 ark. wyd.

Należy nadmienić, że mimo trudności w zakresie zaopatrzenia w papier, wszystkie tomy czasopism, jak i tomy DWOK, ukazują się regularnie i zgodnie z planem Polskiej Akademii Nauk.

Przez szereg lat Towarzystwo wydawało oprócz wspomnianych pozycji prace w takich seriach, jak: „Archiwum Etnograficzne”, „Prace i Materiały Etnograficzne”, „Prace Etnologiczne”, „Biblioteka Popularno-Naukowa” i „Atlas Polskich

Strojów Ludowych". W roku 1974 nie ukazała się, niestety, ani jedna pozycja z wyżej wymienionych serii, czego przyczyną był zmniejszony limit arkuszy wydawniczych oraz ograniczenie środków finansowych. Z tych też przyczyn nie wydaliśmy żadnej pozycji seryjnej-zwartej zarówno w 1974 jak i 1975 r. W tych latach Towarzystwo uzyskało zgodę jedynie na wydawanie stałych czasopism i jednego tomu *Dzieł wszystkich* O. Kolberga rocznie. Zarząd Główny ponawia nieustannie starania w Polskiej Akademii Nauk o zwiększenie limitu arkuszowego i przyznanie dodatkowych środków na druk publikacji seryjnych. Ponieważ szanse są tu bardzo nikle, gdyż i na rok 1976 Polska Akademia Nauk dysponuje dla Towarzystwa jedynie arkuszami dla stałych czasopism, Zarząd Główny i Rada Wydawnicza Towarzystwa czynią wszystko, aby inne wydawnictwa, a przynajmniej kolejne tomy *Dzieł wszystkich* O. Kolberga, jak również zeszyty „Atlasu Polskich Strojów Ludowych”, mogły ukazać się szybciej. Tak więc poza planem Polskiej Akademii Nauk Towarzystwo zamierza wydać w 1976 r. w ramach zeszytów APSL *Strój kielecki* A. Tyszkowej. Z pomocą finansową przyjdzie nam w tym wypadku „Cepelia”, która już wyasygnowała na ten cel kwotę 105 tys. zł. Maszynopis *Stroju kieleckiego* jest obecnie w opracowaniu redakcyjnym, a równocześnie trwają starania w Naczelnym Zarządzie Wydawnictw o uzyskanie zgody na druk tego zeszytu.

Pomimo wszelkich trudności, a zwłaszcza niskiego limitu arkuszowego, na przełomie roku 1975/76 ukaże się za zgodą Polskiej Akademii Nauk i Naczelnego Zarządu Wydawnictw jedna pozycja zwarta, a mianowicie *Folklor robotniczej Łodzi*. Publikacja ta będzie wynikiem długoletnich starań w Polskiej Akademii Nauk o przyznanie dodatkowych arkuszy na realizację zaległych roczników „Literatury Ludowej” za lata 1968–1971, a równocześnie długotrwałych starań w Naczelnym Zarządzie Wydawnictw o zezwolenie na druk „Literatury Ludowej”. Tak więc *Folklor robotniczej Łodzi* jako jednorazowa pozycja zwarta wypełni lukę powstałą w latach 1968–1971 w „Literaturze Ludowej”, która z przyczyn niezależnych od Towarzystwa nie mogła wówczas ukazywać się rytmicznie. Całkowite koszty druku, honorariów autorskich i redakcyjnych pokryje Wydział Kultury m. Łodzi, który w sierpniu 1975 r. przekazał Towarzystwu wstępnie na ten cel kwotę 50 tys. zł.

Z innych prac redakcyjnych przygotowywanych w okresie sprawozdawczym trzeba wymienić katalog wydawnictw PTL. Towarzystwo od dawna już nie posiada aktualnego katalogu swoich publikacji, co utrudnia zarówno samą działalność wydawniczą, jak również osiągnięcie wyniku tej działalności — sprzedaż. W marcu 1975 r. przystąpiono więc do opracowania katalogu, który planowano wydać drukiem we wrześniu. Tegoroczny jubileuszowy Zjazd Delegatów i 80 rocznica powstania Towarzystwa były dostateczną okazją, aby katalog wydawnictw prezentował i podsumował równocześnie dorobek wydawniczy naszego Towarzystwa. Jednakże i tu z przyczyn obiektywnych nie udało się zrealizować terminu ukazania się pozycji drukiem. Katalog opracowany redakcyjnie i przygotowany kompletnie do produkcji czeka na druk i decyzję w tej sprawie naszych nadrzędnych jednostek. Ukaże się przypuszczalnie w I kwartale 1976 r.

W związku z reorganizacją administracji państwowej zagrożeniu uległo dalsze wydawanie „Łódzkiego Studiów Etnograficznych”, które były subwencjonowane przez Radę Narodową Województwa Łódzkiego i obejmowały swym zakresem tereny obecnych województw: piotrkowskiego, sieradzkiego, skierniewickiego i częściowo płockiego (kutnowskie) Tytuł wydawnictw nie odpowiada w chwili obecnej nowej sytuacji.

IV. Działalność finansowa

Zakres działalności finansowej Towarzystwa wynika z budżetu rocznego, zatwierdzonego przez Polską Akademię Nauk dotującą PTL, jak również nadzorującą prawidłowe wykorzystanie postawionych do dyspozycji środków.

Szczegółowa kontrola finansów przeprowadzona w roku 1974 przez inspektora PAN, ob. Zofię Jaszczółt, za okres od 7 VII 1971 do 30 VI 1974 r., stwierdziła znaczną poprawę organizacji, ewidencji i sprawozdawczości w zakresie dokumentacji i gospodarki finansowej, ale zwraca uwagę — jak już wspomniano — na zaległe składki członkowskie, na nadmierne zapasy książek w magazynie, należności sporne będące przedmiotem dochodzeń sądowych oraz na pewne drobne usterki formalne.

Zalecenia pokontrolne Polskiej Akademii Nauk częściowo zostały wykonane, pozostałe (wymagające dłuższego okresu) są w trakcie realizacji, np. weryfikacja członków, przeorganizowanie aparatu biurowego, upłynnienie zapasów wydawnictw itp.

Przeprowadzone kontrole przez terenowe władze finansowe i ZUS, nie stwierdziły uchybień.

Główna Komisja Rewizyjna PTL w dniach 15–16 listopada 1974 r. przeprowadziła statutową kontrolę, w wyniku której podano w protokole szereg usterek formalnych, przy czym stwierdzono potrzebę szczegółowego przeanalizowania niektórych zagadnień. Zarząd i kierownictwo Biura oraz Księgowość starała się te usterki usunąć w I połowie roku 1975. Komisja nie nadesłała jednak protokołu, jak również zaleceń pokontrolnych.

Budżet finansowy Towarzystwa na rok 1974 po stronie dochodów przedstawiał się następująco:

dotacja z budżetu	2.084.300,— zł
wpływy ze składek członkowskich	12.040,— „
wpływy ze sprzedaży wydawnictw	348.275,— „
dotacje na zlecenia terenowe	84.750,— „
zyski nadzwyczajne	53.283,— „
Razem	2.582.648,— zł

Wyższa niż w latach poprzednich dotacja wynikała z dodatkowych środków przyznanych przez Polską Akademię Nauk na pokrycie zadłużeń z lat ubiegłych oraz na umożliwienie działalności statutowej w zakresie popularyzacji i wydawnictw.

Powyższe dochody zgodnie z przeznaczeniem wydatkowane zostały jak niżej:

Koszty wg preliminarza	Plan	Wykonanie
Administracja	250.676,—	236.695,—
Biblioteki	90.480,—	74.313,—
Popularyzacja	111.865,—	81.678,—
Wydawnictwa Zarządu Gł.	534.779,—	564.272,—
Wydawnictwa DWOK	999.000,—	832.874,—
Wydawnictwa zlecene	179.000,—	139.089,—
Straty nadzwyczajne		82.745,—
Razem	2.165.800,—	2.011.666,—

Koszty administracji wykonane poniżej planu spełniają zalecenie Polskiej Akademii Nauk, natomiast niewykonanie wydatków na bibliotekę spowodowane zostało zaniechaniem remontu i konserwacji pomieszczeń w budynkach Uniwersytetu.

Wydatki na działalność wydawniczą uwarunkowane zostały ograniczonym limitem arkuszowym, szczególnie w działalności DWOK, co w pełni uzasadnia poziom wykonania. Koszty wyd. jednego arkusza kształtują się w granicach ok. 6 tys. zł.

Straty nadzwyczajne w głównej mierze dotyczą wymiany książek i mają częściowe pokrycie w kwocie 53.283,— zł po stronie zysków nadzwyczajnych, zaś różnica wynika z cyklu wymiany, który nie zamyka się w roku kalendarzowym, a przychody z tego tytułu mogą występować w roku następnym.

Zatwierdzony przez Polską Akademię Nauk budżet PTL na rok 1975 przewidyuje następujące wpływy:

składki członkowskie	17.360,— zł
składki członkowskie zaległe	39.800,— „
sprzedaż wydawnictw	467.869,— „
dotacja PAN	1.482.275,— „
dotacje akcji zleconych	171.000,— „

Razem 2.178.304,— zł

Na uwagę zasługuje potraktowanie przez PAN zaległych składek członkowskich jako dochodu, co w rezultacie pomniejszy dotację. Wysoki poziom planowanych wpływów ze sprzedaży podyktowany został koniecznością zmniejszenia zapasów książek.

Dochody powyższe przeznaczone na poszczególne kierunki działania wraz z wykonaniem wg stanu na dzień 30 VI 1975 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Koszty wg preliminarza	Plan	Wykonanie
Administracja	242.033	123.130
Biblioteki	92.735	38.992
Popularyzacja	90.352	34.402
Koszty Zjazdu	45.000	„0”
Wydawnictwa Zarządu Gł.	620.475	161.754
Wydawnictwa DWOK	859.700	414.243
Akcje zlecone	171.000	60.355
Razem	2.121.295	832.876

Zarządzeniem Polskiej Akademii Nauk została zmniejszona kwota pierwotna funduszu bezosobowego do wysokości 85% ubiegłorocznego wykonania, co stanowi obecnie kwotę 93.037,—

z czego do dnia 31 VIII 75 wykonano 64.415,—
pozostaje do dyspozycji suma 28.622,—

Również i środki przeznaczone na delegacje krajowe zostały zmniejszone do poziomu wykonania roku 1974 44.589,—

z czego do dnia 31 VIII 75 wykonano 22.712,—
pozostaje do dyspozycji suma 21.877,—

V. Plan pracy Towarzystwa na okres 1975/1976

W najbliższym półroczu Towarzystwo ukończy realizację 5-letniego planu działalności, obejmującego:

- 1) realizację rocznych planów wydawniczych,
- 2) pomoc i koordynację pracy Oddziałów,
- 3) kontynuację prac Zarządu Głównego w zakresie:

- a) gromadzenia i opracowania księgozbioru,
- b) rozwijania prac Ośrodka Dokumentacji i Informacji Etnograficznej,
- c) wdrażania planów sekcji specjalistycznych.

W nawiązaniu do zagadnień przedstawionych w referatach wygłoszonych na sesji naukowej towarzyszącej obecnemu 50 Walnemu Zgromadzeniu Delegatów oraz po wysłuchaniu opinii delegatów Zarząd Główny przygotowuje nowy plan perspektywicznego rozwoju Towarzystwa na lata 1976–1980. Realizacja założeń tego planu będzie wymagała być może pewnych zmian w statucie Towarzystwa. Plan będzie też musiał uwzględnić dezyderaty WZD w sprawie istnienia sekcji nie wykazujących większej działalności, jak również uwagi odnoszące się do organizacji wewnętrznej Towarzystwa.

Dodatkowych decyzji będzie wymagało również ustosunkowanie się do propozycji włączenia się Towarzystwa jako koordynatora III stopnia do realizacji badań podstawowych PAN.

Zarząd Główny sugeruje podjęcie próby zorganizowania przez Towarzystwo sieci korespondentów terenowych, którzy mogliby być pomocni w zbieraniu informacji do projektowanych wyżej badań oraz do innych prac badawczych.

Opracowała:
Bronisława Jaworska

I. WALNE ZGROMADZENIE PTL I SESJA NAUKOWA WE WROCŁAWIU W DNIACH 19–20 WRZEŚNIA 1975 R.

Pięćdziesiąte, jubileuszowe Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego za okres od czerwca 1974 do września 1975 r. odbyło się w sali Muzeum Narodowego we Wrocławiu w dniu 20 września 1975 r.

Zgromadzenie otworzyła prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska — prezes PTL, która zaproponowała, aby przewodnictwo WZD objęła mgr Maria Suboczowa. Propozycję przyjęto jednomyślnie i uchwalono następujący porządek obrad: 1. Uczczenie pamięci zmarłych członków PTL; 2. Wybór Komisji Wnioskowej; 3. Odczytanie protokołu z poprzedniego WZD; 4. Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego; 5. Sprawozdania z działalności Oddziałów; 6. Sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej; 7. Dyskusja; 8. Przedstawienie wniosków.

Po uchwaleniu porządku obrad zabrał głos prof. dr Jan Mjartan z Bratysławy, który podkreślił udział PTL w krzewieniu kontaktów między etnografią polską oraz czeską i słowacką, czego wyrazem jest ponad 100 pozycji bibliograficznych dotyczących różnorodnych zagadnień kultury ludowej sąsiadujących ze sobą krajów. Profesor Mjartan zapowiedział podjęcie dalszych wysiłków w kierunku pogłębienia i rozszerzenia owej współpracy, zwłaszcza w odniesieniu do problematyki karpackiej.

Ad 1. Dr Bolesław Łopuszański wygłosił nekrologi zmarłych członków PTL: prof. dra Jiří Horáka (Praga), Haliny Bielawskiej, Wiesławy Cichowicz, prof. dra Tadeusza Stanisława Grabowskiego, dra Klemensa Krajewskiego, prof. dra Ksawerego Piwockiego, prof. dra Tadeusza Seweryna, Zofii Szembekówny, dra Józefa Wiczerzaka. W dyskusji mgr Piotr Kaleciak zwrócił uwagę, że w nekrologach

pominięto nazwisko Józefa Węglarza z Mszany Dolnej. Zmarłych uczczono chwilą milczenia.

Ad 2. Komisję Wnioskową powołano jednomyślnie w następującym składzie: dr Stanisław Błaszczyk, dr Eugeniusz Jaworski, mgr Zofia Neymanowa.

Ad 3. Protokół z poprzedniego, XLIX Walnego Zgromadzenia PTL, odbytego w Warszawie w dniu 20 września 1974 r., odczytał mgr Medard Tarko. Protokół przyjęto bez zastrzeżeń.

Ad 4. Sekretarz Generalny PTL — doc. dr hab. Bronisława Jaworska — odczytała sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego w okresie od września 1974 do sierpnia 1975 r. Sprawozdanie objęło całokształt działalności organizacyjnej, wydawniczej, badawczej, popularyzatorskiej i budżetowej Towarzystwa oraz podległych mu agend: Biblioteki Naukowej i Archiwum we Wrocławiu, Ośrodka Dokumentacji i Informacji Etnograficznej w Łodzi oraz Redakcji *Dzieł wszystkich* Oskara Kolberga w Poznaniu. W sprawozdaniu swym Sekretarz Generalny wskazała też na potrzebę opracowania nowego planu perspektywicznego PTL na lata 1976–1980 oraz dokonania pewnych zmian w statucie Towarzystwa. Wspomniała też o zamiarach zorganizowania stałej sieci korespondentów terenowych, którzy dostarczaliby sukcesywnie materiały etnograficzne, wypełniając odpowiednie ankiety lub kwestionariusze.

Ad 5. Sprawozdania z działalności rocznej Oddziałów przedstawili: Gdańsk — mgr Elżbieta Ball-Szymroszczyk, Katowice — mgr Krystyna Kaczko, Kraków — dr Bolesław Łopuszański, Koszalin — mgr Juliusz Sienkiewicz, Lublin — mgr Regina Schreiter, Łańcut — Franciszek Frączek, Poznań — mgr Marek Gawęcki, Mszana Dolna — mgr Piotr Kaleciak, Przemyśl — mgr Tadeusz Burzyński, Sarnok — mgr Stefan Stefański, Toruń — mgr Ewa Arczyńska, Warszawa — mgr Zofia Jeż-Jarecka, Wrocław — dr Krzysztof Zielnica.

Ad 6. Sprawozdanie z działalności Głównej Komisji Rewizyjnej odczytał dr Bogusław Linette. Stwierdził on m. in., że w rezultacie inercji i braku oznak działalności Oddziału PTL w Olsztynie, GKR zmuszona była wnioskować o jego rozwiązanie. Oddziałom w Kielcach i Zielonej Górze wyznaczono okresy prekluzyjne, w których powinny wykazać się jakimiś formami działania. W przeciwnym razie Komisja zmuszona będzie podjąć odpowiednie decyzje statutowe. GKR oceniła też negatywnie sposób i warunki składowania wydawnictw PTL w magazynie we Wrocławiu. Zabierając w tej sprawie głos w czasie dyskusji, Sekretarz Generalny — doc. dr Jaworska ustosunkowała się do tej opinii polemicznie stwierdzając, że trudno było by uzyskać lepsze warunki magazynowania książek gdziekolwiek indziej. Magazyny są suche, wystarczająco klimatyzowane i zabezpieczone.

Ad 7. Dyskusję zainaugurował mgr Piotr Kaleciak wyrażając ubolewanie, iż znaczna część delegatów nie przybyła na Walne Zgromadzenie będące głównym i jedynym zarazem forum, na którym przedyskutować można w sposób wnikliwy podstawowe problemy Towarzystwa. Przeanalizować trzeba — stwierdził mówca — przyczyny inercji i pogłębiającej się stagnacji w pracy wielu Oddziałów, a fakt, że trzeba się posuwać nawet do likwidacji niektórych z nich, jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym. Mgr Kaleciak wyraził też ubolewanie, że na WZD nie przybyli przedstawiciele innych organizacji naukowych, a zwłaszcza Polskiej Akademii Nauk, która subsydiuje działalność Towarzystwa i sprawuje nad nim kuratelę naukową. Współpraca i zespolenie inicjatywy PTL, PTTK i innych organizacji kulturalnych i turystycznych przynieść powinny w efekcie wzbogacenie form działania każdej z nich, a co najważniejsze, ożywienie działalności kulturalnej w środowiskach, w których działają.

Niepokojącą kwestię rewindykacji składek członkowskich, o której mówili w swych sprawozdaniach przedstawiciele większości Oddziałów, poruszył w dyskusji mgr Tadeusz Burzyński. W odpowiedzi doc. Jaworska stwierdziła, że terminowe regulowanie składek — co stanowi podstawowy obowiązek statutowy każdego członka — ma dla Towarzystwa poważne znaczenie. Jest bowiem nie tylko wyrazem jego aktywności, lecz wywiera także określone reperkusje finansowe, jako że łączna wysokość przyznawanej Polskiemu Towarzystwu Ludoznawczemu przez Polską Akademię Nauk rocznej dotacji pomniejszana jest każdorazowo o sumę nieuiszczonych w danym roku składek. Sekretarz Generalny dodała, iż w rewindykacji możliwa jest pewna elastyczność. Zarządy Oddziałów mogą np. umorzyć pewną część zaległych składek, lecz nie może to być proceder stały. Mgr Józef Jastrzębski zapytał, dlaczego niektórym Oddziałom przyznano tak wielką ilość odznaczeń oraz jakie były kryteria ich przydzielania. Doc. Jaworska wyjaśniła, że Zarząd Główny PTL powołał specjalną komisję, która rozpatrywała sprawy odznaczeń. Co się tyczy odznaczeń państwowych, to przyjęto zasadę, iż poszczególne Oddziały otrzymać mogą nie więcej niż jedno takie odznaczenie. Zawiadomiono o tym zarządy Oddziałów prosząc, aby same dokonały weryfikacji wniosków. Ponieważ zarządy te po większej części nie udokumentowały swych decyzji, Komisja ustosunkowała się do przedłożonych kandydatur w oparciu o nadesłaną dokumentację. W dalszym ciągu doc. Jaworska wyjaśniła, że mimo wielokrotnych monitów, Oddziały nie uzupełniały potrzebnej dokumentacji i nie nadsyłały jej w terminie do ZG. Zarząd Główny w wielu wypadkach sam musiał przesyłać wnioski kandydatów do zaopiniowania przez Wydziały Kultury odnośnych Urzędów Wojewódzkich. W Oddziałach, w których nie dokonano odpowiednich starań, aby wnioski były należycie wypełnione i udokumentowane, wysunięte kandydatury nie mogły być przedstawione do odznaczeń.

Ad 8. Dr Stanisław Błaszcyk przedstawił 5 wniosków, które wpłynęły do Komisji Wnioskowej, a to:

1. Wniosek Sekretarza Generalnego PTL o stworzenie sieci korespondentów terenowych, którzy mogliby zbierać informacje i materiały etnograficzne, a które stanowiłyby mogły również pomoc w opracowywaniu tematów węzłowych.

2. Wniosek dra Stanisława Błaszcyka o zwrócenie się do Ministra Kultury i Sztuki o wyrażenie przez niego zgody na prowadzenie badań etnograficznych poza nowymi granicami administracyjnymi określonych województw.

3. Wniosek mgra Piotra Kaleciaka o przesunięcie WZD na godziny przedpołudniowe.

4. Wniosek GKR o powołanie zespołu, który przygotowałby projekt uzupełnień i modyfikacji statutu PTL.

5. Wniosek Oddziału krakowskiego o zorganizowanie następnego Zjazdu PTL w Krakowie.

Jubileusz i Sesja naukowa

Jubileuszowe 50 Walne Zgromadzenie Delegatów poprzedziły uroczystości związane z 80-leciem istnienia PTL oraz Sesja Naukowa nt. *Wczoraj, dziś, jutro Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego*, która odbyła się w dniach 19–20 września 1975 r. w Muzeum Narodowym we Wrocławiu.

Uroczystą Sesję zagaśli dr Leszek Itman — Dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu i Wiceprezes PTL, witając gości honorowych: przedstawiciele KW PZPR, Urzędu Wojewódzkiego, PAN oraz etnografów zagranicznych w osobach prof. dra Jana Mjartana, prof. dra Jiří Damborskyego, dra Josefa Vařeki z Czecho-

słowacji oraz dr Jelki Radauš Ribarić z Zagrzebia. Serdecznie powitana została grupa reprezentantów Polonii w osobach: dr Waclaw Zajączkowski, John P. Wiśniewski, Stniśław J. Glod, Edward Puacz (USA), ks. Jan Pitoń (Brazylia), Władysław Bédnarowski (Wielka Brytania), mgr Isabella Jost (Kanada). Ich obecność na Zjeździe PTL zawdzięcza Towarzystwu „Polonia”.

Miłym akcentem Jubileuszu PTL we Wrocławiu było wręczenie odznaczeń i dyplomów honorowych.

Wicewojewoda wrocławski — mgr Danuta Wielebińska wręczyła odznaczenia państwowe przyznane następującym osobom: dr Annie Kowalskiej-Lewickiej i mgr Irenie Lechowej — Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski, mgrowi Medardowi Tarko — Złoty Krzyż Zasługi, Teresie Kłos — Brązowy Krzyż Zasługi. Poza tym Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznało 9 osobom odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” oraz odznakę „Za Opiekę nad Zabytkami”: złotą — 13 osobom i srebrną — 4 osobom. Odznaki wręczył Pełnomocnik Ministra Kultury i Sztuki do spraw akcji Kultura Ludowa Dobrem Narodu — dr Kazimierz Pietkiewicz. Na zakończenie części oficjalnej Prezes PTL — prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska wręczyła dyplomy honorowe wybitnym etnografom i humanistom polskim i zagranicznym: dyplom prof. dra Jiří Horáka z Pragi (pośmiertnie) na ręce dra J. Vařeki, prof. dra Milovana Gavazziego z Zagrzebia na ręce dr J. Ribarić, prof. dra Juliana Krzyżanowskiego na ręce prezesa Oddziału Warszawskiego mgr Zofii Jeż-Jareckiej oraz przybyłej osobiście dr Oldze Ganckiej z Moskwy.

Sesję Naukową otworzył referat prof. dr Kazimierzy Zawistowicz-Adamskiej i doc. dr hab. Bronisławy Jaworskiej pt. *Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, przeszłość, teraźniejszość i perspektywy rozwoju*, w którym nakreślony został rys historyczny Towarzystwa, sylwetki ludzi szczególnie zasłużonych dla jego rozwoju oraz podstawowe jego cele i zadania w najbliższej i dalszej perspektywie w głównych płaszczyznach działalności — organizacyjnej, naukowej, popularyzatorskiej i wydawniczej.

Uzupełnieniem wystąpienia prof. Zawistowicz-Adamskiej był referat prof. dra Józefa Burszty pt. *Etnografia polska. Organizacja, plany badawcze*, w którym scharakteryzowane zostały powojenne osiągnięcia naszej etnografii oraz stojące przed nią zadania. Referujący wskazał m. in. na potrzebę badań interdyscyplinarnych oraz poszerzenie zakresu problematyki badawczej przez włączenie do niej określonych zagadnień kultury współczesnej. Za rzecz wielce pożądaną uznał prof. Burszta potrzebę krzewienia wiedzy etnograficznej na szerokim forum społecznym, zwłaszcza w szkolnictwie. Do zadań szczególnie pilnych i ważnych zaliczył wzmocnienie kadry naukowej w ośrodkach PAN-owskich, uniwersyteckich i muzealnych, a także dostarczenie opracowań etnograficznych o charakterze syntetycznym.

Ten ostatni problem znalazł odbicie w wystąpieniu kolejnego referenta Sesji, jakim była doc. dr hab. Maria Biernacka z Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie. Przedstawiła ona *Wyniki prac nad syntezą etnografii Polski*. Dzieło składać się będzie z trzech tomów, z których pierwsze dwa, o łącznej objętości 65 arkuszy, ukażą się już w przyszłym roku nakładem Ossolineum. Tom trzeci jest na ukończeniu. Zasadniczymi motywami, które skłoniły autorów oraz IHKM do opracowania takiej syntezy, są przemiany dokonujące się na wsi polskiej oraz paląca potrzeba dostarczenia ośrodkom akademickim i etnografom pozostałych środowisk nowoczesnego podręcznika odzwierciedlającego aktualną rzeczywistość społeczno-kulturową i obecny stan badań.

Ostatni referat pierwszego dnia Sesji Naukowej dotyczył *Problematyki zróżnicowań etnicznych w ujęciu etnografii*. Autorka — doc. dr hab. Zofia Sokolewicz przedstawiła w nim rezultaty i wnioski z prowadzonych przez siebie badań na pograniczu polsko-litewskim i polsko-białoruskim. Zasadniczym celem tych dociekań jest określenie udziału elementów kulturowych w samookreślaniu się grup etnicznych. Autorka zwróciła również uwagę na potrzebę doskonalenia metod badawczych w procesach etnicznych oraz uściślenia aparatu pojęciowego.

Przedpołudnie drugiego dnia Sesji wypełniło posiedzenie dyskusyjne pt. *Etnograficzne badania nad życiem współczesnych Ziem Zachodnich — potrzeby i możliwości*. Referat wprowadzający wygłosił doc. dr hab. Edward Pietraszek. Narkreślił w nim główne zadania i możliwości badawcze etnografii w stosunku do Ziem Zachodnich w okresie minionego 30-lecia oraz przedstawił problemy, które stanowić mogą przedmiot badań w najbliższej przyszłości. Autor referatu przypomniał, że owymi węzłowymi problemami etnografii wobec ZZ były: 1. Obrachunek z nacjonalistyczną etnografią niemiecką, 2. Ukazanie autochtonicznej, polskiej tradycji kulturowej, 3. Adaptacja i integracja społeczno-kulturowa ludności pochodzącej z różnych regionów kraju. W referacie wymieniona została wiodąca rola ośrodka wrocławskiego w badaniach nad powyższą problematyką oraz pokłosie badań i plany poszczególnych ośrodków regionalnych. W ogólnym wszakże ujęciu — stwierdził referent — „wkład badań etnograficznych nad problemami Ziem Zachodnich do kształtowania się współczesnego programu oraz założeń metodologicznych i teoretycznych potrzebnych naszej etnografii był niewielki. Konstruktywne wnioski z doświadczeń minionego 30-lecia znajdują się nadal w sferze postulatów lub zamierzeń”. Autor referatu wyraża pogląd, że załamanie się tradycyjnej kultury ludowej na ZZ nastąpiło bardziej gwałtownie i głębiej niż na innych obszarach Polski, w rezultacie czego nastąpiła daleko posunięta integracja i niwelacja kulturowa. W tej sytuacji doc. Pietraszek postuluje nowe zadania i problemy badawcze, jak np.: zmiany kultury umysłowej i stylu życia wśród mieszkańców ZZ, ich stosunek do dawnej kultury ludowej, rola tradycji w środowiskach wiejskich i miejskich itp.

Koreferentem wystąpienia doc. Pietraszka był doc. dr hab. Zbigniew Jasiewicz. Wyraził on pogląd, że badania nad adaptacją i integracją winny być kontynuowane, gdyż zderzenie się kultur przyniesionych na ZZ przez poszczególne grupy regionalne pozostawiło trwałe ślady w ukształtowanej tu rzeczywistości społecznej.

Po wystąpieniu doc. Jasiewicza rozwinęła się dyskusja dotycząca zarówno problemów teoretycznych, związanych z integracją, jak i dezintegracją kulturową, jak również specyficznych problemów Polonii Zagranicznej, w której udział wzięli: doc. dr Jadwiga Kucharska, ks. Jan Pitoń z Brazylii, dr Wacław Zajączkowski (USA), doc. dr B. Jaworska, dr Krzysztof Zielnica, prof. dr M. Znamierowska-Prüfferowa, doc. dr Zofia Sokolewicz, prof. dr K. Zawistowicz-Adamska i mgr Zenobia Pietrzykowska.

Zjazd zakończyła wycieczka po Dolnym Śląsku.

Protokół opracował:
dr Krzysztof Zielnica

VIII SEMINARIUM ETHNOLOGICUM

VIII Seminarium Ethnologicum odbyło się w Julinie koło Łańcuta w woj. rzeszowskim w dniach 1–13 września 1975 r. Organizatorami Seminarium były Katedry Etnografii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Łódzkiego. Komitet organizacyjny tworzyli pracownicy tych Katedr, a na jego czele stali: prof. dr J. Burszta z Poznania i doc. dr hab. B. Kopczyńska-Jaworska z Łodzi. Do współorganizatorów Seminarium należeli: Związek Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Cepelia”, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich oraz Muzeum Okręgowe w Rzeszowie.

W Seminarium uczestniczyły 73 osoby, w tym 48 z Polski (17 pracowników naukowych i 31 studentów) oraz 25 z zagranicy (19 pracowników naukowych i 6 studentów). Zagranicznymi gośćmi Seminarium byli m. in. kand. nauk B. Aminov z Taszkientu, prof. dr N. Bregadze z Tbilisi, doc. dr J. Podolak z Bratysławy, prof. dr P. Vlahović z Belgradu, prof. dr B. Gunda z Debreczyna, doc. dr I. Vlăduțiu z Bukaresztu, doc. dr H. Fielhauer z Wiednia oraz prof. dr N.-Å. Bringéus z Lund.

Tematyka Seminarium wiązała się zarówno ze specyfiką regionu, możliwościami badawczymi zagranicznych uczestników, jak i konkretnym zapotrzebowaniem ze strony „Cepelii”. Przedmiotem badań była kultura materialna okolic Łańcuta i Leżajska, szczególnie zaś wytwórczość ludowego rzemiosła (garncarstwo i wyroby z drewna).

Teren badań objął wsie: Medynia Głogowska, Zalesie, Brzoza Stadnicka, Rakszawa oraz Wola Zarczycka. Są to tereny Puszczy Sandomierskiej w widłach Wisły i Sanu. Poza Wolą Zarczycką, gdzie dominuje rolnictwo, podstawą utrzymania mieszkańców wymienionych wsi były i wciąż jeszcze są uprawiane rzemiosła. Wybór terenu dla zajęć seminaryjnych był więc bardzo trafny.

Badania terenowe prowadzono w trzech grupach seminaryjnych w oparciu o uprzednio przygotowane kwestionariusze. Pierwszą grupą — rzemiosła drzewne i zabawkarstwo, w skład której wchodziło 15 studentów — kierowali: doc. dr hab. Z. Jasiewicz oraz mgr M. Chlebana. Drugą grupę, obejmującą garncarstwo (8 studentów), prowadzili: doc. dr I. Vlăduțiu oraz mgr A. Targońska. Trzecią, siedmiuosobową — urządzenia wnętrza mieszkalnych i plastyka obrzędowa — kierowały: dr A. Zadrożyńska i mgr G. Symeonova.

Zagraniczni uczestnicy Seminarium prowadzili badania w zależności od swoich indywidualnych zainteresowań i nie byli związani bezpośrednio z żadną z grup tematycznych.

Rezultaty badań dyskutowano na czterech spotkaniach seminaryjnych z udziałem wszystkich uczestników Seminarium. Ostatnie spotkanie, odbyte 12 września, dokonało podsumowania efektów badawczych. Na spotkaniu tym studenci przedstawili w postaci referatów wyniki swych badań nad szczegółowymi zagadnieniami (garncarstwo — ceramika siwa i polewana; rzemiosła drzewne — produkcja łyżek, bednarstwo, kolcarstwo, zabawkarstwo; plastyka wnętrza i plastyka obrzędowa). Niewątpliwie dużą wartość poznawczą dla wszystkich uczestników Seminarium miało spotkanie seminaryjne, na którym przedstawiciele poszczególnych krajów omówili stan badań etnograficznych i sytuację etnografii w swoich krajach.

VIII Seminarium Ethnologicum spełniło szereg postawionych przed nim zadań: 1) cel dydaktyczny (konfrontacja metod badawczych reprezentowanych przez przedstawicieli uniwersytetów i innych placówek oraz muzeów różnych krajów);

2) cel badawczy (spełnienie określonych potrzeb w zakresie etnografii regionalnej i muzealnictwa); 3) cel społeczny (przeprowadzenie badań na konkretne społeczne zapotrzebowanie); 4) cel krajoznawczy (zwiedzenie regionu, m. in. wycieczki do Łańcuta, Leżajska, Baranowa i Sandomierza). Seminarium sprzyjało także nawiązaniu wielu osobistych kontaktów i przyczyniło się do dalszej integracji środowiska etnograficznego.

W toku seminaryjnych dyskusji stwierdzono, że należy następne coroczne Seminarium organizować kolejno w poszczególnych krajach (następne ma być zorganizowane w Debreczynie), oraz położyć jeszcze większy nacisk na doskonalenie metod pracy dydaktycznej Seminarium. Wszyscy uczestnicy Seminarium zadeklarowali dalszą współpracę i pomoc organizacyjną, a funkcję sekretarza Seminarium Ethnologicum zgodził się pełnić doc. dr J. Podolák.

Zapisał do kroniki Seminarium Ethnologicum
Jacek Bednarski

V MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM ETHNOLOGIA SLAVICA

Doroczne spotkanie członków redakcji „Ethnologia Slavica” zostało zorganizowane przez Instytut Etnografii i Muzeum Bułgarskiej Akademii Nauk przy okazji V Krajowej naukowo-badawczej konferencji etnograficznej w Haskovie w dniach 7-13 V 1975 r. Na bogaty program tej konferencji złożyło się wiele imprez i posiedzeń naukowych.

Pierwszy dzień konferencji (8 maja) poświęcony był na zebranie Komitetu Redakcyjnego „Ethnologia Slavica”. W zebraniu udział wzięli: V. K. Bondarčik (Mińsk), J. Burszta (Poznań), S. Genčev (Sofia), V. Hadžinikolov (Sofia), B. Kopczyńska-Jaworska (Łódź), P. Nowotny (Budziszyn), J. Podolák (Bratysława), A. Robek (Praga), J. Vinče (Budapeszt) oraz sekretarz redakcji — L. Horvathova (Bratysława).

Referat wprowadzający wygłosił redaktor naczelny ES, doc. dr Jan Podolák. Przypomniał on zebrany dotychczasową historię czasopisma, założonego na VI Kongresie Sławistów w Pradze w 1968 r. Członkami założycielami byli: J. Bromlej, P. G. Bogatyrev, M. Gavazzi, J. Podolák, C. Romańska i Ch. Vakarelski. W latach następnych do międzynarodowego komitetu redakcyjnego dokończono przedstawicieli wszystkich krajów słowiańskich¹.

Celem czasopisma miała być popularyzacja studiów porównawczych z zakresu etnografii słowiańskiej, a w szczególności prac w dziedzinie etnogenezy oraz międzysłowiańskich kontaktów kulturowych. Z czasem tematykę czasopisma poszerzono, obejmując ją problematykę ogólnoteoretyczną oraz problemy współczesnych przeobrażeń kulturowych krajów słowiańskich. Założeniem czasopisma miała być z jednej strony wymiana myśli naukowej oraz stymulowanie zainte-

¹ Do ostatniego zebrania w skład komitetu wchodził: M. Barjaktarović (Belgrad), B. Bratanić (Zagrzeb), J. V. Bromlej (Moskwa), V. K. Bondarčik (Mińsk), J. Burszta (Poznań), K. Cistov (Leningrad), K. Fojtik (Brno), V. Hadžinikolov (Sofia), M. Gavazzi (Zagrzeb), M. Gładysz (Kraków), R. Jefábek (Brno), B. Kopczyńska-Jaworska (Łódź), J. Michálek (Bratysława), P. Nedo (Lipsk), V. Novak (Ljubljana), P. Nowotny (Budziszyn), B. Ristovski (Skopje), S. A. Tokarev (Moskwa), Ch. Vakarelski (Sofia), V. T. Zinyč (Kijów).

resowań w zakresie etnografii krajów słowiańskich, z drugiej zaś — szerzenie informacji o osiągnięciach etnografii słowiańskiej. Z tego też względu postanowiono, że czasopismo będzie publikowane w trzech językach zachodnioeuropejskich, a tylko streszczenia w językach słowiańskich.

Pierwszy tom „Ethnologia Slavica” ukazał się w 1969 r. Do roku 1975 opublikowano pięć roczników. Tom szósty za 1974 r. ukaże się w 1975 r., zaś podwójny tom 7/8 za lata 1975-1976 został oddany do druku w początku 1975 r.

Raz do roku odbywa się zebranie redakcyjne poświęcone sprawom organizacyjnym oraz aktualnym problemom etnografii słowiańskiej, przy czym zebrania organizowane są w formie sympozjów naukowych. Do tej pory zorganizowano dwa pierwsze sympozja w Słowacji², III Sympozjum w Ohrydzie³ oraz IV Sympozjum w Błażejewku koło Poznania⁴. Poświęcone one były kolejno tematyce aktualnych problemów i zadań etnografii słowiańskiej, atlasom etnograficznym narodów słowiańskich i stosunkowi kultury ludowej do kultury narodowej.

Oceniając dotychczasowy dorobek czasopisma redaktor naczelny podkreślił, że obok niewątpliwych osiągnięć, słabą stroną wydawnictwa jest niedostateczny i przypadkowy charakter informacji dotyczących ruchu naukowego, jak również publikacji z etnografii słowiańskiej. Kończąc referat zaproponował, ażeby dyskusję skoncentrować wokół poczynań organizacyjnych zmierzających do usunięcia powyższych mankamentów, propozycji co do tematyki następnych tomów, jak też sposobów zabezpieczenia procesu wydawniczego.

W ożywionej dyskusji, w której zabrali głos wszyscy obecni, rozważono możliwość powołania stałego kolegium redakcyjnego, które miałoby czuwać nad ogólnym profilem wydawnictwa, oraz ewentualnych redaktorów poszczególnych tomów w zależności od ich tematyki. Rozważono również celowość obarczenia niektórych członków redakcji funkcjami koordynatorów prac w zakresie informacji dotyczącej ruchu naukowego, recenzji oraz prac bibliograficznych. Przedyskutowano plan przyszłych sympozjów, przy czym najwięcej osób wypowiedziało się za potrzebą poświęcenia większej uwagi zmianom, jakie zachodzą współcześnie w kulturach ludowych i funkcjom, jakie tradycyjne wartości pełnią w życiu społeczeństwa socjalistycznego oraz odrębnościom kulturowym poszczególnych grup etnicznych.

Na zakończenie zebrania podjęto uchwałę o dokooptowaniu do międzynarodowej redakcji czterech osób: A. Robka (Praga), B. Filovej (Bratysława), S. Genčeva (Sofia) oraz J. Vladuțiu (Bukareszt).

W godzinach popołudniowych goście zwiedzili zabytki i muzea Haskova: Okręgowe Muzeum Historyczne, w którym znajduje się wystawa regionalnej wytwórczości domowej; muzeum wnętrza z końca XIX w. mieszczące się w odrestaurowanym domu, który należał do bogatego mieszczanina, Hadži Paskala; cerkiew pod wezwaniem Michała Archanioła, w której znajduje się rzeźbiony w drzewie ikonostas z 1861 r. i in.

W drugim dniu konferencji (9 maja) członkowie redakcji mieli okazję uczestniczyć w XII okręgowym zjeździe ludowych twórców pt. „Kwitnąca Tracja śpiewa i tańczy”⁵.

W sobotę 10 maja rozpoczęło obrady V Międzynarodowe Sympozjum Ethnologia Slavica pt. „Tradycja i innowacje”. Na bogaty program Sympozjum zło-

² Zob. sprawozdanie J. Burszty z II Sympozjum: „Lud” 1974, t. 58, s. 332-333.

³ „Lud” 1974, t. 58, s. 333-334.

⁴ „Lud” 1975, t. 59, s. 303.

⁵ Zob. sprawozdanie z tego festiwalu na s. 318-320.

żyły się: referat wprowadzający dyrektora Instytutu Etnografii i Muzeum BAN, V. Hadżinikolova, referat V. Gjurgakova informujący o twórczości ludowej i jej roli w polityce kulturalnej Bułgarii, referat T. Kolevej omawiający tradycyjną kulturę duchową okolic Haskova oraz referat B. Tumangelova o etnograficznej interpretacji pojęcia tradycji i innowacji.

Referaty gości zainicjowało wystąpienie V. K. Bondarčika o socjalistycznych przemianach wsi białoruskiej w latach władzy radzieckiej, następnie J. Burszta przedstawił procesy przekształceń kulturowych obserwowane na ziemiach zachodnich i północnych Polski, A. Robek na przykładzie obrzędów weselnych przeanalizował rolę ludowych tradycji we współczesnej kulturze Czech, J. Vinče omówił problemy tradycji kulturowych i innowacji technologicznych na przykładzie produkcji wina w Europie południowo-wschodniej, B. Kopczyńska-Jaworska zreferowała problematykę badań innowacji kulturowej w nauce polskiej. Na zakończenie odczytano streszczenie referatu nieobecnego M. Barjaktarowicia o współczesnych zmianach kulturowych wsi jugosłowiańskiej.

11 maja rozpoczęto obrady II Krajowej konferencji etnografów bułgarskich. Obrady toczyły się w dwóch sekcjach (kultury materialnej i duchowej), poprzedzone dwoma referatami plenarnymi na temat roli tradycji i innowacji w kulturze materialnej (M. Veleva) oraz w kulturze duchowej (S. Genčev).

Obrady Konferencji i Sympozjum zakończyło podsumowanie prof. V. Hadżinikolova, który podkreślił znaczenie metodologiczne, bogactwo poruszanej tematyki oraz wagę tych przemyśleń dla współczesnych przeobrażeń i polityki kulturalnej, jak również dla dalszych prac badawczych.

Ostatni dzień konferencji przeznaczony był na wycieczkę, w czasie której zagraniczni goście mieli okazję zobaczyć grobowiec tracki z IV wieku p.n.e., zwiedzić nowo wybudowany wzorcowy dom kultury w miejscowości Lubimec oraz uczestniczyć w inscenizacji wesela wiejskiego we wsi Skoblevo koło Haskova.

Bronisława Kopczyńska-Jaworska

FESTIWAL „KVIŤNA TRAKIJA PEE I TANCUVA” HASKOVO, 9 V 1975

W dniu 9 maja 1975 r. odbył się w Haskovie (Bułgaria) XII Okręgowy zjazd-festiwal ludowej twórczości pt. „Kwitnąca Tracja śpiewa i tańczy”. Festiwal miał szczególnie uroczysty charakter ze względu na przypadającą w tym dniu 30 rocznicę wyzwolenia oraz odbywającą się w tym czasie II Krajową naukowo-badawczą konferencję etnograficzną pałączoną z V Międzynarodowym Sympozjum Ethnologia Slavica pt. „Tradycja i innowacje”.

Festiwal został otwarty przez przedstawicieli okręgowych organów partii, Frontu Jedności Narodowej oraz władz administracyjnych. Do prezydium zostali zaproszeni przedstawiciele wszystkich krajów biorących udział w Sympozjum.

Właściwe pokazy zainaugurował zespół folklorystyczny ze wsi Skoblevo z barwną inscenizacją wesela (zespół ten reprezentował Bułgarię na światowym kongresie folklorystycznym w lipcu 1975 r. w Belgii). Pokazy odbywały się w miejskim parku na wzgórzu Kenana równocześnie na czterech estradach. Na pierwszej estradzie produkowały się chóry, zespoły pieśni i tańca, na drugiej młodzie-

„Kukiery” na festiwalu w Haskovie

żowe zespoły artystyczne, na trzeciej zespoły inscenizujące obrzędy ludowe oraz autentyczne stroje ludowe, na czwartej artyści indywidualni i zespoły instrumentalne.

Ogółem w przeglądzie wystąpiło około 61 grup śpiewaczych, 39 chórów, 17 grup tanecznych, 11 grup instrumentalnych, 43 solistów instrumentalistów oraz 50 śpiewaków. Ponadto wystąpiło 30 zespołów (w tym 2 fabryczne, 7 szkolnych, 1 zespół Domu Dziecka i 20 z wiejskich domów kultury), które zainscenizowały 27 obrzędów i zwyczajów. Ogółem wzięło udział 150 grup artystycznych, 120 indywidualnych uczestników; razem w przeglądzie uczestniczyło ponad 3000 osób. Dodatkową atrakcją przeglądu był udział zespołu domu kultury z Taszkentu — miasta zaprzyjaźnionego z Haskovem.

To, co uderzało w przeglądzie, który celowo nie jest nazywany festiwałem, było autentycznie amatorskim charakterem występujących zespołów. Nie było też zorganizowanych widowni. Publiczność składająca się zarówno z mieszkańców Haskova, jak i mieszkańców wsi uczestniczących w przeglądzie oraz z samych wykonawców, obserwowała widowiska stojąc lub siedząc na trawie.

W pokazach, z wyjątkiem nielicznych zespołów szkolnych, uczestniczyli ludzie różnego wieku i różnej profesji. Według informacji organizatorów, praca zespołów folklorystycznych prowadzona bywa samodzielnie przez mieszkańców wsi, bez udziału specjalnych instruktorów. Stroje w większości pochodzą z zasobów rodzinnych uczestników; pracownicy domów kultury, wywodzący się zresztą często również z miejscowego środowiska, pomagają jedynie w organizacji pracy.

Analizując zakres produkcji artystycznych należy zwrócić uwagę na przewagę występów wokalnych oraz bardzo rozbudowany dział inscenizacji obrzędów, w których troska inscenizatorów skierowana jest głównie na wierne odtworzenie obrzędu, nie zaś na efekt inscenizacji.

Bronisława Jaworska

MIĘDZYKRAJOWA KONFERENCJA W SPRAWIE TRADYCYJNEGO RYBOŁÓWSTWA W BAJA

Pierwsza europejska konferencja na temat ludowego rybołówstwa została zorganizowana z końcem 1972 r. w Toruniu i zakończyła się praktycznym pokazem w Gdańsku i na Helu. Druga tego rodzaju konferencja obradowała w dniach 27-30 czerwca 1974 r. na Węgrzech w miejscowości Baja, na zaproszenie Węgierskiego Towarzystwa Etnograficznego oraz Zarządu miasta i miejscowego Istvan Türr Muzeum. Uczestniczyło w niej 26 naukowców z 8 krajów: Austrii, Czechosłowacji, Estońskiej SSR, Francji, Polski, Republiki Federalnej Niemiec, Rumunii i Węgier.

Zarówno władze miejskie, jak też tamtejsze Muzeum i Spółdzielnia Rybacka „Nowe Życie”, zadbały gorliwie o to, by uprzyjemnić uczestnikom pobyt i pracę w Baja. M. in. umożliwiono naukowcom udział w szeregu spotkań i widowisk urządzanych w ramach imprez, zwanych „Lato w Baja 74” i przyjęto ich z igrasą madziarską gościnnością.

Na 4-dniowej konferencji wygłoszono ogółem 13 interesujących referatów, które były później żywo dyskutowane. Jako oficjalny język konferencyjny przyjęto niemiecki, ale posługiwano się też angielskim i francuskim dla wyjaśnienia pewnych zagadnień specjalistycznych.

A oto tematy referatów: M. Znamierowska-Prüfferowa (Polska), *Umriss der traditionellen Fischerei in Polen und Beachtung betreffs ihrer Dokumentation, Systematik der Geräte und des ethnographischen Fischereiatlas* (Zarys tradycyjnego rybołówstwa w Polsce i uwagi dotyczące dokumentacji, systematyki narzędzi rybackich oraz rybackiego atlasu etnograficznego); Andres v. Brandt (RFN), *Zur fischereilichen Fangtechnik* (Uwagi o rybackiej technice łowieckiej); Zygmunt Kłodnicki (Polska), *Verbreitung der volkstümlichen Fischereigeräte in Polen. Ein kartographischer Versuch* (Rozprzestrzenienie ludowych narzędzi rybackich w Polsce. Próba kartograficzna); Jenő Barabas (Węgry), *Über das Problem des Fischereiatlas* (Uwagi do problemu atlasu rybackiego); Bertalan Andrásfalvy (Węgry), *Wassernutzung im Überschwemmungsgebiet der Donau vor den Gewässerregulierungen* (Wykorzystanie wód na terenach zalewowych Dunaju przed regulacją wodną); Ede Solymos (Węgry), *Die Südslavischen Einflüsse auf die ungarische Donaufischerei* (Południowosłowiańskie wpływy na węgierskie rybołówstwo na Dunaju); Ileana Diaconescu (Rumunia), *Methoden und Geräte der volkstümlich bäuerlichen Fischerei im Südwesten Rumäniens* (Metody i narzędzia ludowo-chłopskiego rybołówstwa w południowo-zachodniej Rumunii); Jiří Andreska (ČSSR), *Archeologische Funde von Fischereigeräten in Mikulčice in der ČSSR* (Archeologiczne znaleziska narzędzi rybackich w Mikulczycach w Czechosłowacji); Karoly Gaál (Austria), *Der Stand und die Zielsetzung der Volksfischereiforschung in Österreich* (Stan

i cele badań nad rybołówstwem ludowym w Austrii); Arved Luts (Estońska SSR), *Zur Erforschung der volkstümlichen Fischerei in Estland* (Badania nad rybołówstwem ludowym w Estonii); Longin Malicki (Polska), *Fischereigeräte in den Museen zu Gdańsk* (Narzędzia rybackie w muzeach gdańskich); Jadwiga Kucharska (Polska), *Zur Problematik der Fischereigesellschaft im Ostseeraum. Einige Bemerkungen zur vergleichenden Forschung der ökonomisch-sozialen Position der Fischer* (Problematyka społeczności rybackiej w obszarze bałtyckim. Uwagi do badań porównawczych pozycji ekonomiczno-społecznej rybaków); Aliette Geisdoerfer (Francja), *Traditions francaises des techniques de pêche au Quebec* (Tradycje francuskie w rybołówczej technice w Quebec).

Wspomniałem już, że obradom towarzyszyły różne imprezy i spotkania. Po zakończeniu obrad w pierwszym dniu zwiedzono nowo otwartą, bardzo starannie i estetycznie urządzoną wystawę pt. „Rybołówstwo na Dunaju”, mieszczącą się w miejscowym Muzeum (dyr. Ede Solymos).

Drugiego dnia przed obradami zorganizowano uczestnikom wyprawę statkiem do stancyi rybackiej leżącej przy odnodze Dunaju, zwanej Rezèt. Tu zademonstrowano wielce ciekawe sposoby tradycyjnego połowu ryb (nadstawkami koszowymi, zarzutnią itp.). Z kolei spożyto w naddunajskiej gospodzie słynną z tradycji, ostro paprykowaną zupę rybną.

Trzeciego dnia do południa zaproszono uczestników konferencji do udziału w uroczystym posiedzeniu „Krajowej Rady Rybackiej”, odbytym w ratuszu z okazji „Dnia Rybaka”. Przedstawiono tu dwa inauguracyjne referaty dotyczące gospodarki rybnej: *100 lat istnienia rybactwa węgierskiego* (dr Lašlo Nagy) i *Zagadnienie rozwoju rybołówstwa węgierskiego i jego rodzime możliwości* (dr Lajos Dobrai). Następnie odbyło się przyjęcie. Wieczorem uczestnicy konferencji obejrzeli atrakcyjne występy Ludowego Zespołu Tanecznego „Budapest”.

Wreszcie ostatniego dnia wieczorem odbył się nastrojowy występ muzyczny Chóru i Orkiestry z Baja na uroczym dziedzińcu ratuszowym.

W końcowej fazie konferencji zgłoszono wniosek (doc. Jenö Barabas), aby w rezultacie tego spotkania powołać do życia organizację badawczą dla europejskiego rybołówstwa tradycyjnego i zaproponowano równocześnie skład Komitetu Organizacyjnego, który po dyskusji uformował się ostatecznie następująco: przewodnicząca — Maria Znamierowska-Prüfferowa (Polska), sekretarz — Karoly Gaál (Austria), członkowie — Arved Luts (Estońska SSR), Andres v. Brandt (RFN), Aliette Geisdoerfer (Francja).

Powołano też następujące grupy:

Komitet Krajowy: Karoly Gaál, Jiři Andreska, Aliette Geisdoerfer, Maria Znamierowska-Prüfferowa, Andres v. Brandt, Ileana Diaconescu, Ede Solymos, Arved Luts.

Grupa robocza dla terminologii i klasyfikacji: kierownik — Andres v. Brandt, członkowie — M. Znamierowska-Prüfferowa, I. Diaconescu, Arved Luts.

Grupa robocza dla spraw Atlasu Rybołówstwa: kierownik — Zygmunt Kłodnicki, członkowie — Aliette Geisdoerfer i Jenö Barabas.

W konkluzji stwierdzono konieczność rychłego wzmożenia badań rybołówstwa w ramach etnografii europejskiej. Aby ten cel osiągnąć trzeba skoordynować prace regionalnych badaczy w zorganizowaną współpracę ogólnoeuropejską. Podkreślono też ogromną wagę, jaką odgrywają międzynarodowe konferencje umożliwiające rzeczową dyskusję i krytykę.

W końcu przedłożono, uzupełniono i przyjęto następującą rezolucję: Po pierwszej konferencji rybackiej w Toruniu i drugiej w Baja, które posiadały

charakter europejski, stwierdza się, że istotnym celem tych spotkań było powołanie europejskiej wspólnoty badawczej dla tradycyjnego rybołówstwa; leży to w interesie sensownych badań nad rybołówstwem ludowym. Okazało się konieczne powołanie stałego organu o możliwie małym składzie, który by podjął się koordynacji badań rybackich w różnych krajach europejskich. Dalszym zadaniem Komitetu będzie rozszerzenie i przyspieszenie współpracy z tymi krajami europejskimi, które nie były reprezentowane na konferencjach (np. Dania, Finlandia, Szwecja i in.). Każdy kraj członkowski powinien wysyłać swojego przedstawiciela jako łącznika na konferencje ogólnoeuropejskiego Komitetu. Zadaniem tego przedstawiciela będzie koordynacja prac badawczych w swoim macierzystym kraju. Jest pożądane, aby dla omówienia problemów i zadań badawczych urządzać co dwa, trzy lata konferencje w coraz to innym kraju. Na tych spotkaniach omawiano by osiągnięte postępy w badaniach i opracowywano co ważniejsze ponadregionalne (ogólne) problemy.

Na konferencji w Baja wyłoniły się także inne zasadnicze postulaty:

1) Konieczność zestawienia przez krajowych przedstawicieli narodowych bibliografii rybackich (ze szczególnym uwzględnieniem nowości wydawniczych). Obok oryginalnych tytułów należy podawać w klamrach ich tłumaczenie w języku niemieckim. Bibliografię wysyłać do centrali wiedeńskiej.

2) Uznano za bezwzględną konieczność ujednoczenia terminologii, jak też opracowanie ogólnie przyjętej klasyfikacji narzędzi rybackich i pomocniczych. W tym celu wyłoniono osobną grupę roboczą.

3) Kwintesencję badań stanowić będzie ostatecznie Atlas Rybacki.

4) Należy dążyć do zorganizowania w poszczególnych krajach akcji ochrony zabytków rybołówstwa, ponieważ giną one zastraszająco szybko w sposób naturalny. Najlepszą formą ochrony będzie tworzenie skansenów rybackich, a także zachowanie „in situ” budownictwa rybackiego łącznie z narzędziami.

5) Jako centralę dokumentacji przewiduje się Wiedeń — dogodny punkt w Europie środkowej. Nazwa centrali brzmi: *Forschungsorganisation für europäische traditionelle Fischerei* (Organizacja badawcza dla tradycyjnego rybołówstwa europejskiego). Jej siedzibą będzie: *Institut für Volkskunde der Universität Wien, Hanuschgasse 3*. Korespondencję postanawia się prowadzić głównie w języku niemieckim lub angielskim. Oficjalnym językiem porozumiewawczym będzie niemiecki.

6) Ponieważ w konferencji brali udział przedstawiciele jedynie 8 krajów, jest zrozumiałe, że wybrany Komitet Krajowy należy uważać za tymczasowy i w odpowiednim czasie wypadnie go uzupełnić o dalszych członków.

7) Co się tyczy dokumentacji konferencji w Baja — dyrektor tamtejszego Muzeum, dr Ede Solymos, zobowiązuje się dołożyć starań około przygotowania i wydania wygłoszonych referatów w odpowiedniej publikacji. Jednak z powodu ograniczeń wydawniczych, obfite plony materiałów ilustracyjnych będą musiały być znacznie zmniejszone do druku.

Longin Malicki

OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM POŚWIĘCONE ZAGADNIENIOM
STROJU LUDOWEGO

W dniach 9-10 listopada 1974 r. odbyło się w Krakowie ogólnopolskie Seminarium poświęcone zagadnieniom polskiego stroju ludowego. Seminarium zorganizował Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego przy współudziale Muzeum Etnograficznego w Krakowie. Obrady toczyły się w sali konferencyjnej Muzeum, gdzie też zorganizowano małą wystawę strojów ludowych (sukmany, gorsety z różnych regionów), które obrazowały bogactwo form i zdobień. Wszystkie eksponowane części ubiorów pochodziły z kolekcji Muzeum Etnograficznego w Krakowie.

W Seminarium wzięło udział ponad 50 osób zajmujących się strojem, a reprezentujących różne placówki naukowe z terenu całej Polski: katedry i instytuty uczelniane, placówki naukowo-badawcze PAN, muzea (należy zaznaczyć, że muzea były reprezentowane najliczniej: z Bielska-Białej, Bytomia, Cieszyna, Częstochowy, Hrubieszowa, Jasła, Kolbuszowej, Krakowa, Leszna, Lublina, Łańcuta, Łodzi, Nowego Sącza, Olsztyna, Poznania, Rzeszowa, Tomaszowa Mazowieckiego, Torunia, Warszawy, Wrocławia, Zielonej Góry i in.). W obradach wzięli także udział goście z zagranicy: doc. dr J. Podolák z ČSSR i mgr B. Schöne z NRD.

Zebranych w pierwszym dniu obrad powitał w imieniu Muzeum dyrektor, mgr E. Waligóra. Otwarcia obrad dokonała dr A. Kowalska-Lewicka, która przewodniczyła sesji przedpołudniowej.

Posiedzenie przedpołudniowe w programie swoim zawierało cztery referaty: mgr K. Hermanowicz-Nowak (Kraków) mówiła na temat stanu badań nad strojem ludowym w Polsce; dr B. Bazieli (Bytom) — o współczesnych aspektach badań nad strojem ludowym; prof. dr A. Kutrzeba-Pojnarowa (Warszawa) — wystąpiła z referatem pt. *Strój ludowy jako wyraz pozycji społecznej, poziomu produkcji i upodobań estetycznych chłopów*; mgr H. Szewczykowa (Kraków) — o tezauryzacji stroju ludowego (zob. informację na s. 330).

W dyskusji nad referatami głos zabrali: prof. dr A. Kutrzeba-Pojnarowa, prof. dr R. Reinfuss, doc. dr J. Podolák, doc. dr B. Jaworska, dr A. Kowalska-Lewicka, dr J. Kamocki, dr B. Kołodziejska, mgr A. Błachowski, mgr M. Jastrzębska. Dyskutanci wskazali m. in. na konieczność wznowienia akcji wydawania następnych zeszytów serii *Atlas Polskich Strojów Ludowych*, a także opracowania nieopublikowanych materiałów archiwalnych, jakie znajdują się w posiadaniu poszczególnych muzeów i instytutów, oraz opracowania eksponatów muzealnych, które należałoby szerzej wykorzystywać w pracach typu monograficznego i syntetycznego, a do których dostęp jest bardzo utrudniony. Mgr A. Błachowski wystąpił z wnioskiem o podjęcie przez PTL akcji wydawania sukcesywnie opracowanych przez poszczególne instytucje indeksów, które zawierałyby krótkie metryki eksponatów muzealnych, zbiorów archiwalnych, ikonograficznych i in. Doc. dr J. Podolák w swojej wypowiedzi stwierdził, że strój na terenie Polski jest stosunkowo dobrze przebadany, wydano na ten temat wiele interesujących pozycji i że należałoby włączyć strój do tematów opracowywanych przez Polski Atlas Etnograficzny. Mapy dotyczące stroju ludowego w Polsce winny wejść w całości do Atlasu Etnograficznego Europy, co umożliwiłoby dokonanie porównań na szerszą skalę.

Obradom popołudniowym przewodniczyła prof. dr A. Kutrzeba-Pojnarowa. Wygłoszono cztery referaty: prof. dr I. Turnau (Warszawa) — o wpływie odzieży szlacheckiej i mieszczańskiej na polski ubiór ludowy XV-XIX wieku; dr J. Ka-

mocki (Kraków) — o wpływie mundurów wojskowych na strój ludowy; mgr B. Polczkova (Cieszyn) — zajęła się wpływem przebiegu granic politycznych na kształtowanie się ubioru na wsi (za przykład posłużył jej Śląsk Cieszyński w XX wieku); dr B. Kołodziejska (Zielona Góra) — strój współczesnych mieszkańców Ziemi Lubuskiej jako wyznacznik ich dawniejszych przynależności regionalnych.

Po wyczerpaniu planu obrad dnia pierwszego, nastąpiło zebranie towarzyskie wszystkich uczestników sesji.

Obradom w następnym dniu przewodniczyła prof. dr I. Turnau. Z planowanych na ten dzień siedmiu referatów wygłoszono sześć (odwołany został referat dra J. Dekowskiego z Łodzi nt. wyszycie literowych i wyrazowych na odzież ludową w Polsce środkowej); mgr A. Tyszko (Kraków) — *Grafika polska XIX wieku jako źródło do badań nad strojem ludowym* (referat bogato ilustrowany przeźrocami). Bezpośrednio po tym referacie odbyła się dyskusja nad wystąpieniami w przedpołudniowej sesji dnia poprzedniego i nad referatem mgr A. Tyszkowej. Poruszono szereg zagadnień teoretycznych związanych z referatami. Zwrócono też uwagę na zagadnienia praktyczne, jak np. wielkie zapotrzebowanie zespołów ludowych na autentyczne stroje ludowe (które, niestety, bardzo często odbiegają od ubiorów znanych na tym terenie i noszonych dawniej) oraz na nie zawsze zgodną z instrukcjami etnografów-rzeczoznawców działalność spółdzielni wykonujących stroje na zamówienie zespołów; wysunięto wnioski o zwiększenie nadzoru etnograficznego nad produkcją spółdzielni.

Dyskusja zamknęła cykl referatów problemowych. Wygłoszono dalszych pięć referatów: mgr A. Błachowski (Toruń) — o badaniach nad strojami niektórych regionów Mazowsza (ilustrując swoją wypowiedź przeźrocami przedstawił problematykę badań pasiaków ludowych i ich zróżnicowania); mgr H. Mikułowska (Toruń) — strój kujawski widziany obecnie przez autorkę w 25 lat po opracowaniu kujawskiego zeszytu *Atlasu Polskich Strojów Ludowych* (autorka zeszytu uczuliła słuchaczy na konieczność weryfikacji materiałów terenowych; błędy popełnione w opracowaniu zostają z czasem przeniesione wtórnie na wieś poprzez ubiór zespołów regionalnych korzystających z publikacji); mgr S. Lew (Kolbuszowa) — *Strój przemysko-jarostawski*; mgr G. Tkaczyk (Warszawa) — *Strój ludowy w powiecie siedleckim w woj. warszawskim*; mgr H. Łoś (Częstochowa) — *Stan badań nad strojem ludowym w regionie częstochowskim*.

W czasie krótkiej dyskusji kończącej obrady dr A. Kowalska-Lewicka przekazała zebranych wypowiedź prezesa „Cepelii”, mgra T. Więckowskiego, który w imieniu CPLiA zgłosił zamiar sfinansowania kosztów wydania następnego zeszytu *Atlasu Polskich Strojów Ludowych*, co zostało przyjęte przez zebranych z aplauzem.

Krakowskie Seminarium było pierwszym tego rodzaju spotkaniem badaczy stroju ludowego z terenu całej Polski. Umożliwiło ono nie tylko zreferowanie szeregu zupełnie nowych zagadnień związanych ze strojem ludowym, ale i przedyskutowanie tych zagadnień w gronie osób, które mogły tu przedstawić swój punkt widzenia, uwagi i wnioski. Duża frekwencja i nakreślona wyżej „reprezentatywność” uczestników świadczą o uwadze, z jaką instytucje i placówki delegujące swych pracowników na obrady odnoszą się do tego rodzaju spotkań. Niewątpliwie seminaria dotyczące stroju ludowego są potrzebne i owocne i powinny stać się stałym programem działalności środowiska krakowskiego.

Wygłoszone referaty zostaną opublikowane w „Polskiej Sztuce Ludowej”.

SESJA NAUKOWA
DLA UCZCZENIA 100 ROCZNICY POBYTU OSKARA KOLBERGA
NA POMORZU

W dniu 20 października 1975 r. odbyła się w Gdańsku jednodniowa Sesja naukowa poświęcona uczczeniu 100 rocznicy pobytu O. Kolberga na Pomorzu. Sesja została zorganizowana z inicjatywy znanego muzykologa i pedagoga gdańskiego, prof. Romana Heisinga, przez Wojewódzki Ośrodek Kultury w Gdańsku (dyrektor mgr Józef Obszański) oraz Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego i Wojewódzką Radę Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Gdańsku przy bliskiej współpracy i konsultacji naukowej wybitnego regionalisty pomorskiego, prof. dra Andrzeja Bukowskiego.

Sesję poprzedziło otwarcie w gmachu obrad okolicznościowej wystawy dzieł O. Kolberga oraz kaszubskiej sztuki ludowej. W uroczystości tej, jak i w obradach, uczestniczyli przedstawiciele władz politycznych i kulturalnych Gdańska.

Obrady odbyły się we wspaniałej Sali Mieszczkańskiej Ratusza Staromiejskiego przy ul. Korzennej 33/35, będącego siedzibą Wojewódzkiego Ośrodka Kultury. Wygłoszono 6 referatów: mgr Elżbieta Miller (Poznań), *Literatura ludowa w zbiorach Oskara Kolberga*; mgr Medard Tarko (Poznań), *Badania Oskara Kolberga na Pomorzu*; prof. dr Andrzej Bukowski (Gdańsk), *Folklorystyka Pomorza Gdańskiego (Prus Zachodnich) za czasów Oskara Kolberga*; dr Edward Breza (Gdańsk), *O pomorskich dialektyzmach u Oskara Kolberga*; dr Bogusław Linette (Poznań), *Oskar Kolberg — dokumentator pieśni ludowej*; doc. dr Antoni Poszowski (Gdańsk), *Folklor kaszubski w twórczości kompozytorów gdańskich*.

W referatach przedstawiono zarówno regionalny, jak i ogólnopolski dorobek Kolberga, znaczenie zbioru dla rozwoju nauki i kultury, siłę inspiratorską w aktualnej twórczości artystycznej, metody pracy Kolberga i inne zagadnienia.

Dyskusja, w której wypowiedzieli się liczni działacze regionalni oraz pracownicy naukowcy (m. in. doc. dr Zygmunt Zagórski z UAM w Poznaniu, który jako współredaktor materiałów językowych w tomie 39 *Dzieł wszystkich O. Kolberga Pomorze* podkreślił znaczenie dorobku kolbergowskiego dla polskich i słowiańskich badań językoznawczych), wykazała zainteresowanie różnych środowisk dziełami Kolberga i wydaniem całej jego spuścizny w ramach *Dzieł wszystkich*. Zainteresowanie to wiąże się z dążeniem poszczególnych środowisk do wszechstronnego wykorzystania zapisów kolbergowskich folkloru kaszubskiego, jak też materiałów etnograficznych z innych regionów, w kształtowaniu uczuć patriotycznych i postaw obywatelskich, w rozwijaniu form i pogłębianiu treści współczesnego życia kulturalnego jednostek i zbiorowości. (Referaty i dyskusja zostaną opublikowane).

Uczestnicy Sesji uchwalili szereg praktycznych wniosków. M. in. postanowiono w szerszym niż dotychczas stopniu udostępniać ogółowi folklor tradycyjny w postaci nowych opracowań źródłowych, a jednocześnie coraz bardziej popularyzować współczesny folklor kaszubski i marynistyczny. Postanowiono także utworzyć w Gdańsku centrum o charakterze badawczo-popularyzatorskim w zakresie folkloru, ufundować tablice pamiątkowe w Sopocie i Gdańsku dla uczczenia pobytu Kolberga w tych miejscowościach w 1875 r., ustanowić doroczną nagrodę dla działaczy i twórców w zakresie folkloru, organizować coroczne spotkania popularyzatorskie i in.

Sesja zakończyła się występem zespołów folklorystycznych „Kaszuby” z Kartuz i „Kociewie” ze Starogardu, który odbył się w Sali Koncertowej Szkoły Mu-

zycznej w Gdańsku. Poziom artystyczny i spory jeszcze ładunek autentyczności reprezentowanego folkloru dostarczył prawdziwych wzruszeń, toteż artyści obu zespołów spotkali się z serdecznym przyjęciem widowni.

Gdańska Sesja naukowa była imprezą bardzo pożyteczną i zasługującą na upowszechnienie.

Medard Tarko

FILATELISTYCZNE ZBIERACTWO O TEMATYCE ETNOGRAFICZNEJ

Zorganizowany przez Polski Związek Filatelistów w 1974 r. klub filatelistyczny pod nazwą „Folklor-Etnografia” (adres zob. na s. 76) jest pierwszym tego rodzaju klubem w świecie. Działa on pod fachowym patronatem Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, gdzie bywają eksponowane fragmenty zbiorów filatelistycznych poszczególnych członków Klubu. Zadaniem Klubu jest organizowanie wymiany doświadczeń i wymiany filatelistycznej oraz przygotowywanie otwarcia w najbliższej przyszłości specjalistycznej wystawy filatelistycznej o tematyce etnograficznej.

Jak wiadomo, zbieractwo etnograficznych znaków pocztowych nie jest jeszcze w świecie popularne. Nie jest też ono zbyt popularne i w naszym kraju, jednakże nie zraża to polskich filatelistów, wprost przeciwnie, jest zachętą do kolekcjonowania zbiorów, albowiem łatwiej jest zebrać znaki pocztowe teraz, gdy istnieje mniejsze zainteresowanie tematem. A jest co kolekcjonować. W okresie powojennym w większości krajów tematyka etnograficzna bywa coraz szerzej wykorzystywana w wydawanych znakach pocztowych, tj. na znaczkach, na kartkach i kopertach pocztowych (tzw. całostki), na pocztowych stemplach okolicznościowych wydawanych z okazji festiwali folkloru itd. Szacuje się, że zbiór wszystkich tych wydań przekroczyłby już 100 000 egzemplarzy.

Ponieważ zbyt trudne byłoby zebranie wszystkich tych znaków, filateliści ograniczają się do zbierania okazów w ramach podtematów etnograficznych, np. stroje ludowe, sztuka ludowa, muzyka i tańce ludowe, budownictwo ludowe, legendy i zwyczaje, bajki, baśnie ludowe itp., lub ograniczają się do zbierania znaków pocztowych dotyczących tematyki etnograficznej niektórych regionów. Filatelistyka tematyczna jest nowoczesną metodą zbierania znaków pocztowych, metodą bardziej popularną i mniej kosztowną od tradycyjnej filatelistyki. Z tych względów zasługuje ona w pełni na popularyzację wśród polskich etnografów oraz sympatyków etnografii.

Jak wiemy, z uwagi na ograniczone możliwości praktyczne (np. z braku miejsca w mieszkaniu) zbieractwo znaków pocztowych jest dla wielu osób łatwiejsze od kolekcjonowania oryginalnych obiektów etnograficznych, toteż zbiór znaków pocztowych jest swego rodzaju miniaturowym muzeum reprodukcji o tematyce etnograficznej. Muzeum takie posiada olbrzymie walory naukowo-poznawcze. Poszczególne znaki pocztowe winny być w sposób encyklopedyczny objaśnione na kartach albumowych prezentowanych na wystawach filatelistycznych; wymaga to oczywiście żmudnych studiów i badań. Bogactwo egzotycznych obiektów etnograficznych w miniaturowych reprodukcjach na znakach pocztowych jest bowiem tak duże, że nie tylko wywołuje podziw wśród etnografów, ale sprawia im niekiedy, a zwłaszcza filatelistom, którzy nie są etnografami, sporo

trudności przy opracowywaniu owych objaśnień. Znaki pocztowe poprzez różnorodność tematyki etnograficznej mogą więc inspirować do bardzo interesujących badań i poszukiwań.

W imieniu Klubu zwracam się z apelem do etnografów i sympatyków etnografii, aby rozważyli możliwość udziału w pracach Klubu „Folklor-Etnografia”, oczywiście o ile zamierzają zająć się również kolekcjonowaniem znaków pocztowych o tej tematyce. Uczestnictwo w Klubie jest związane z wpłaceniem raz w roku kwoty 30 zł. Klub wysyła do swych członków materiały informacyjne oraz różne porady i opinie.

Zbigniew Ładoś

KONFERENCJE, ZJAZDY I INNE SPOTKANIA Z UDZIAŁEM ETNOGRAFÓW W 1974 R.

V Etnograficzne Seminarium Amerykanistyczne (Poznań, 19-20 IV) Organizatorzy: Zarząd Sekcji Amerykanistycznej PTL, Pracownia Etnografii IHKM PAN w Poznaniu, Oddział PTL w Poznaniu. Referaty: M. Frankowska, *Elementy świeckie i sakralne i ich rola w kształtowaniu się ośrodków urbanistycznych na terenie Mezoameryki*, P. Brykczyński, *Spółeczna rola olmeckich ośrodków budownictwa monumentalnego*, A. Macierewicz, *Miasto inkaskie jako ośrodek władzy*, M. Maradowska, *Rola czynników zewnętrznych w kształtowaniu się instytucji wodzowstwa u Araukanów*, M. Posern-Zielińska i A. Posern-Zieliński, *Przywódca charyzmatyczny w indiańskich ruchach Ameryki Północnej i Południowej*, B. Walendowska, *Przywódca sakralny i jego społeczna rola w kręgu antylskim*, J. Szemiński, *Tupac Amaru — ostatni władca Inków i pierwszy przywódca chłopów*, Z. M. Kowalewski, *Radykalny przywódca chłopski we współczesnej Ameryce Łacińskiej*.

Sesja naukowa z okazji 90-tej rocznicy urodzin Bronisława Malinowskiego (Warszawa, 26 IV) Organizatorzy: Instytut Socjologii U. W., Katedra Etnografii U. W., Studium Afrykanistyczne U. W. Referaty: Andrzej Waligórski, *Bronisław Malinowski — twórca empirycznej etnologii*; Zofia Sokolewicz, *Naukowa teoria kultury w etnologii*.

Na zakończenie sesji odbył się pokaz filmów Stanisława Szwarz-Bronikowskiego z cyklu „Śladami Bronisława Malinowskiego”, ze słowem wstępnym autora filmów.

Sesja naukowa pt. „Zygmunt Gloger badacz przeszłości ziemi ojczystej” (Łomża, 25-26 V) Organizatorzy: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży, Urząd Powiatowy w Łomży, Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza Oddział w Łomży, Towarzystwo Kultury Języka Oddział w Łomży, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Łomży, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej Zarząd Główny w Warszawie, Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna w Łomży, Muzeum Kurpiowskie w Łomży, Szkoła Muzyczna pierwszego stopnia w Łomży. Referaty: Julian Krzyżanowski, *Encyklopedia Glogera*, Anna Kutrzeba-Pojnarowa, *Zasługi Zygmunta Glogera w dziedzinie etnografii*, Adam Dobroński, *Zygmunt Gloger — historyk*, Renata Żurkowska, *Zygmunt Gloger w Krakowie*, Aleksander Antoniuk, *Zygmunt Gloger jako kolekcjoner*,

Teresa Komorowska, *Zygmunt Gloger — zasłużony folklorysta*, Wiesława Werner, *Badania kraju w okresie przedglogerowskim*, Józef Babicz, *Wykorzystanie dorobku Zygmunta Glogera przez współczesną mu geografję*, Hanna Muszyńska-Hoffmanowa, *Zygmunt Gloger a współczesność*, Jadwiga Chłudzińska-Swiątecka, *Łomżyński Zespół Gwaroznawczy w hołdzie Zygmuntowi Glogerowi*.

VI Seminarium naukowe poświęcone problematyce gminy (Waszeta k. Olsztyna, 6-8 VI). Organizatorzy: Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego Pracownia Badań nad Współczesnością, Komisja Etnograficzno-Socjologiczna w Olsztynie. Referaty: Józef Burszta, *Wprowadzenie*, Wacław Piotrowski, *Procesy kształtowania się ponadlokalnej społeczności gminy*, Dyzma Gałaj, *IRWiR-u koncepcja badań nad gminą*, Henryk Dąbrowski, *Spółeczna i gospodarcza funkcja ośrodków gminnych w warunkach woj. olsztyńskiego*, Jan Jógusiak, *Miejsce i rola wsi gminnej w układzie osadniczym gminy* (komunikat). Paweł Starosta, *Integracyjne funkcje bieżących planów społeczno-gospodarczych w gminie* (komunikat), Andrzej Pilichowski, *Organizacyjne i społeczne problemy wdrażania gminnego systemu władzy i administracji* (komunikat), Marian Świątlik, *Gminna służba rolna w kształtującym się systemie zarządzania rolnictwem* (komunikat), Elżbieta Ofierska, *Usługi produkcyjne rolnictwa w gminie* (komunikat), Mikołaj Latuch, *Zróżnicowanie demograficzne mieszkańców gminy woj. olsztyńskiego w 1970 r.*, Alicja Kuształ, *Gminna szkoła zbiorcza. Program przeobrażeń szkolnictwa wiejskiego województwa olsztyńskiego w 1970 r.*, Anna Szyfer, *Procesy urbanizacji kultury w obrębie gminy*, Marian Filipkowski, *Funkcja i działalność bibliotek gminnych* (komunikat), Zbigniew Strzelecki, *Kierunki zmian w strukturze demograficznej ludności wsi z podkreśleniem Olsztyńskiego* (komunikat), Jerzy Suchta, *Problemy przyszłości ośrodków gminnych*, Bolesław Maj, *Modelowe hipotezy rozwoju ludności gminy i jej ośrodka*, Eugenia Łysiowa, *Koncepcja gminnego ośrodka kultury*.

Sympozjum pt. „Folklor we współczesnym świecie” (Zielona Góra, 21 IX). Organizatorzy: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Wojewódzki Dom Kultury w Zielonej Górze, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Referaty: Józef Burszta, *Stan zachowania folkloru i formy jego kultywacji w życiu współczesnym*, Grażyna Dąbrowska, *Folklor autentyczny a jego adaptacje dla potrzeb scenicznych*, Franciszek Bonús (Praga), *Adaptacja folkloru do potrzeb scenicznych w Czechosłowacji*.

Sympozjum zostało zorganizowane z okazji VI Międzynarodowego Festiwalu Zespołów Pieśni i Tańca w Zielonej Górze. Uczestnikami sympozjum byli obserwatorzy zaproszeni na Festiwal z zagranicy, przedstawiciele zespołów zainteresowani tematem sympozjum, instruktorzy domów kultury d.s. tańca i folkloru, działacze kulturalno-oświatowi, dziennikarze i inni zaproszeni goście.

XLIX walne zgromadzenie delegatów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (Warszawa 20-22 IX). Organizator: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze. Referaty: J. Szczepański, *Kultura ludowa w nauce i społeczeństwie*, A. Kutrzeba-Pojnarowa, *Osiągnięcia etnografii w 30-leciu*, J. K. Makulski, *Dorobek i zadania muzealnictwa etnograficznego w Polsce Ludowej*, K. Zawistowicz-Adamska, *Treści folklorystyczne we współczesnej kulturze polskiej*, T. Więckowski, *Kontynuacja i przeobrażenia sztuki ludowej w działalności CPLiA*, J. Krištek, *Nové expozície Etnografického ústavu — Slovenského Narodného Múzea v Martine. Koncepcia a realizácia*.

Sesja naukowa poświęcona pamięci prof. Kazimierza Moszyńskiego (Kraków, 7 X). Organizatorzy: Polska Akademia Nauk Oddział

w Krakowie Komisja Etnograficzna. Referaty: Henryk Markiewicz, *Otwarcie sesji*, Mieczysław Gładysz, *Kazimierz Moszyński jako człowiek i uczony*, Jadwiga Klimaszewska, *Kazimierz Moszyński, badacz i nauczyciel*, Milovan Gavazzi, *Kazimierz Moszyński a etnografia Słowian południowych*, Christo Vakarelski, *Znaczenie Kazimierza Moszyńskiego dla etnografii Bułgarii*, Anna Kutrzeba-Pojnarowa, *Kazimierz Moszyński a polska etnografia*, Janusz Bohdanowicz, *Kontynuacja koncepcji naukowych Kazimierza Moszyńskiego*, Polski Atlas Etnograficzny, Maria Znamierowska-Prüfferowa, *Wkład Kazimierza Moszyńskiego w rozwój muzealnictwa etnograficznego*, Leszek Dzięgiel, *Zainteresowania Kazimierza Moszyńskiego ludami pozaeuropejskimi*, Franciszek Sławski, *Kazimierz Moszyński jako językoznawca*, Jan Machnik, *Szkota Kazimierza Moszyńskiego a interpretacja kultur archeologicznych*, Zbigniew Biały, *Kazimierz Moszyński jako wychowawca polskich etnografów*.

Naukowa Sesja Folklorystyczna (Słupsk, 18-20 X). Organizatorzy: Zarząd Główny i Oddział Słupski Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza, Zakład Filologii Polskiej WSP, Słupskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne. Referaty: Julian Krzyżanowski, *Zagajenie obrad*, Maria Janion, *Dwie wizje ludowości romantycznej*, Elżbieta Piotrowska, *Przemiany kulturalne na Ziemi Koszalińskiej*, Andrzej Moniak, *Tradycyjna kultura ludowa na wsi koszalińskiej*, Ludwik Przy-musiński, *Funkcja współczesnego muzeum na przykładzie Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku*, Władysława Homowa, *Motywy walk o wyzwolenie Ziemi Koszalińskiej w literaturze pięknej*, Janina Wiertel, *Poglądy estetyczne Kazimierza Brodzińskiego na rolę folkloru wschodniostowiańskiego w polskiej literaturze narodowej*, Alicja Wysokińska, *Motywy folklorystyczne w prozie Adolfa Duga-sińskiego*.

Sympozjum pt. „Przemiany obyczajowe we współczesnej Polsce” (Warszawa, 22 X). Organizatorzy: Zarząd Główny Krzewienia Kultury Świeckiej Komisja d.s. świeckiej obyczajowości i obrzędowości. Referaty: Marcin Czerwiński, *Obyczaje a urbanizacja w Polsce powojennej*, Kazimierz Żygulski, *Przemiany obyczajowe a kultura masowa*, Edward Ciupak, *Kultura obyczajowa na tle przemian religijnych we współczesnej Polsce*, Krzysztof Makulski, *Rola muzeów etnograficznych w dokumentacji przemian obyczajów współczesnych*.

Konferencja poświęcona współpracy placówek etnograficznych w badaniach nad kulturą ludową Karpat (Bukowina Tatrzańska, 6-7 XI). Organizator: Uniwersytet Jagielloński, Katedra Etnografii Słowian. Referaty: Jadwiga Klimaszewska, *Otwarcie konferencji*, Jadwiga Klimaszewska, *Karpaty jako region kulturowy w świetle badań atlasowych*, Roman Reinfuss, *Zagadnienie wzajemnych kontaktów ludności z obu stron Karpat*, Zbigniew Biały, *Monografia etnograficzna Polskiego Spisza*, Czesław Robotycki, *Badania nad wybranymi aspektami moralności i obyczaju u górali spiskich*, Adam Bartosz, *Cyganie na Polskim Spiszu*, Małgorzata Maj, *Skutki ekonomiczno-kulturowe wędrówek zarobkowych górali spiskich* (komunikat), Barbara Golda, *Rola literatury ustnej w życiu współczesnej wsi Beskidu Śląskiego*, Ryszard Kantor, *Badania nad funkcjami współczesnej twórczości ludowej na Polskiej Orawie* (komunikat), Wanda Drabik, *Funkcja magii pasterskiej na Polskim Spiszu* (komunikat), Maria Lipok, *Niektóre czynniki kształtujące więź społeczną wsi Beskidu Śląskiego* (komunikat), Jan Bujak, *Zagadnienie współpracy między muzeami karpackimi i innymi instytucjami*.

Ogólnopolskie seminarium nt. stroju ludowego (Kraków, 9-10 XI). Organizator: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze Oddział w Krakowie i Muzeum Etnograficzne w Krakowie. Referaty: Krystyna Hermanowicz-Nowak, *Stan badań nad strojem ludowym w Polsce*, Barbara Bazieli, *Współczesne aspekty badań nad strojem ludowym*, Anna Kutrzeba-Pojnarowa, *Strój ludowy jako wyraz pozycji społecznej, poziomu produkcji i upodobań estetycznych chłopów*, Halina Szewczyk, *Tezauryzacja stroju ludowego*, Irena Turnau, *Wpływ odzieży szlacheckiej i mieszczańskiej na polski strój ludowy XVII-XVIII wieku*, Janusz Kamocki, *Wpływ mundurów wojskowych na strój ludowy*, Barbara Poloczkowa, *Wpływ przebiegu granic politycznych na kształtowanie się ubioru na wsi (na przykładzie Śląska Cieszyńskiego w XX wieku)*, Barbara Kołodziejka, *Strój współczesnych mieszkańców Ziemi Lubuskiej jako wyznacznik ich dawniejszej przynależności regionalnej*, Aleksandra Tyszko, *Grafika polska XIX w. jako źródło do badań nad strojem ludowym*, Jan Dekowski, *Wyszycia literowe i wyrazowe na odzieży ludowej w Polsce środkowej*, Aleksander Błachowski, *Zagadnienia badań nad strojami niektórych regionów Mazowsza*, Halina Mikułowska, *Stroje kujawskie 25 lat po opracowaniu atlasu*, Stefan Lew, *Strój przemysko-jarosławski*, Genowefa Tkaczyk, *Strój ludowy w powiecie siedleckim woj. warszawskim*, Henryk Łoś, *Stan badań nad strojem ludowym w regionie częstochowskim*.

Symposium pt. „Góry w kulturze polskiej” (Kraków, 9-10 XI). Organizator: Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zarząd Główny, Komisja Turystyki Górskiej. Referaty: Władysław Krygowski, *Rola Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w badaniach polskich gór i jego znaczenie kulturotwórcze*, Andrzej Ziemiński, *Człowiek i góry a cywilizacja współczesna*, Jacek Kolbuszewski, *Góry w literaturze polskiej — próba syntezy*, Stefan Myczkowski, *Turystyka a ochrona przyrody gór polskich*, Zenon Woźniak, *Przemiany ujmowania roli Karpat w pradziejach polskich w miarę postępu badań archeologicznych*, Jerzy Banach, *Tatry malownicze. Polski pejzaż górski 1800-1950*, Jerzy Młodziejowski, *Góry polskie w polskiej muzyce*, Roman Reinfuss, *Kontakt z górami i jego wpływ na badania kultury ludowej regionów górskich*, Lidia Ligęza, *Funkcje przekazu ludowego w literaturze związanej z górami*, Dzisiaj Ryn, *Współczesne problemy medycyny wysokościowej (górskiej)*.

Konferencja folklorystyczna pt. „Rola pracy w kształtowaniu tradycyjnej i współczesnej kultury” (Rzeszów, 16-17 XI). Organizatorzy: następujące instytucje w Rzeszowie — Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Dom Kultury, Wojewódzka Rada Związków Zawodowych, Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej, Związek Socjalistycznej Młodzieży Wiejskiej. Referaty: Józef Burszta, *Rola folkloru w kulturze współczesnej*, Roman Reinfuss, *Problemy współczesnej sztuki ludowej*, Aurelia Mioduchowska, *Współdziałanie gospodarcze w tradycyjnej kulturze wsi*, Grażyna Dąbrowska, *Obrzędy i zwyczaje w tradycyjnej kulturze wsi oraz ich adaptacja do potrzeb społecznych*.

Imprezy towarzyszące: Cykl koncertów folklorystycznych z występami zespołów regionalnych z całej Polski.

SPOTKANIA I POSIEDZENIA

Spotkanie twórców ludowych woj. łódzkiego (Łódź, 25 IV). Organizatorzy: Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, Wojewódzkie Towarzystwo Upowszechniania Kultury w Łodzi. Referaty: B. Ja-

worska, *Twórczość ludowa we współczesnej kulturze polskiej*, M. Grybel-Meksuła, *Zadania Stowarzyszenia Twórców Ludowych PRL*.

Spotkanie twórców ludowych Kielecczyzny (Roźnica, grudzień). Referat: Krzysztof Makulski i Franciszek Midura, *Ochrona sztuki ludowej w PRL i współczesne tendencje występujące w tej dziedzinie twórczości*.

Posiedzenia naukowe Komisji Etnograficznej Oddziału PAN
w Krakowie

Kraków, 18 I, referat Czesława Robotyckiego, *Współczesna cywilizacja a społeczności pierwotne*.

Kraków, 7 III, referat Marii Lipek-Bierwiazzonek, *Czynniki kształtujące więź społeczną w wiejskiej zbiorowości lokalnej* (na przykładzie wybranego przysiółka Wisły w Beskidzie Śląskim).

Kraków, 25 IV, referat Zygmunta Białego, *Tradycyjna społeczność wiejska w Polsce — próba modelu*.

Kraków, 14 VI, referat Marii Dobrowolskiej i Bronisława Górza, *Regionalne zróżnicowanie modernizacji wsi na obszarach indywidualnej gospodarki chłopskiej (dynamika i przekształcenia)*.

Kraków, 8 X, referat Milovana Gavazzi'ego, *Losy zadróg Słowian południowych*.

Kraków, 16 XII, referaty: Barbary Olszewskiej-Dioniziak, *Profesor Andrzej Waligórski — Jego życie i twórczość* oraz Czesława Robotyckiego, *Koncepcja etnografii Europy profesora Andrzeja Waligórskiego*.

ZJAZDY MIĘDZYNARODOWE

II Międzynarodowa Konferencja Etnografów Słowiańskich pt. „Kultura ludowa — kultura narodowa” (Błażejewko k. Poznań, 11-12 X). Organizator: Sekcja Etnografii Komitetu Nauk Socjologicznych PAN. Na konferencję przybyło 120 uczestników z Polski i zagranicy. Główną problematyką konferencji stanowiło zagadnienie: „Kultura ludowa — kultura narodowa”. Wygłoszono 21 referatów: J. Burszta (Poznań), *Kultura ludowa — kultura narodowa, zarys problematyki*; J. V. Bromlej (Moskwa), *Kultura jako przedmiot badań etnograficznych*; O. A. Ganckaja i L. N. Terenteva (Moskwa), *Etnos a rodzina w ZSRR. (Z problematyki badawczej procesów etnicznych)*; V. A. Malančuk (Kijów), *Elementy narodowo-tradycyjne i nowe we wnętrzu współczesnego mieszkania kolchoźników na Ukrainie*; A. V. Orlov (Kijów), *Podstawowe tendencje we współczesnych procesach socjalno-etnicznych w Ukrainiekiej SSR*; E. John (Lipsk), *O niektórych specyficznych właściwościach pojęć: lud, naród, kultura, towarzyszących budowie socjalizmu w NRD*; P. Nowotny i P. Nedo (Budziszyn), *Znaczenie kultury ludowej w życiu społecznym i kulturalnym serbołużyckiej mniejszości narodowej*; J. Podolak (Bratysława), *Znaczenie kultury ludowej w formowaniu się nowoczesnego narodu słowackiego*; R. Jeřábek (Brno), *Kultura ludowa w życiu narodu czeskiego*; B. Beneš (Brno), *Teoretyczne aspekty stosunków między czeską pieśnią ludową a literaturą narodową*; S. Kremenšek (Ljubljana), *Kultura ludowa w aspekcie klasowym*; M. Draškić (Belgrad), *Rola wiejskiej archaicznej kultury w serbskiej kulturze narodowej w przeszłości i obecnie*; M. Barjaktarović (Belgrad), *Muzułmanie — nowy naród jugosłowiański*; B. Ristovski (Skopje), *Afirmacja kultury ludowej w narodowej myśli macedońskiej*; T. Vražinovski (Skopje), *Kultura ludowa w asymilacji Macedończyków w egejskiej części Macedonii*; Ch. Vakarelski (Sofia), *Pojęcia „ludowa” i „narodowa” kultura i ich*

praktyczne zastosowanie we wspólnej słowiańskiej nauce socjalistycznej; V. Hadžinikolov (Sofia), *O niektórych zagadnieniach badań etnograficznych kultury ludowej i narodowej*; S. Geńčev (Sofia), *Bułgarska kultura ludowa i narodowa (od początku Odrodzenia do wyzwolenia)*; T. A. Koleva (Sofia), *Kultura ludowa i narodowa w Bułgarii. Stosunki wzajemne od wyzwolenia do chwili obecnej*; G. Zsigmond (Budapeszt), *Lud, kultura, narodowość, społeczeństwo. Alternatywy badań społecznych na Węgrzech od drugiej połowy XIX wieku*; L. Kósa (Budapeszt), *Związek między kulturą ludową i kulturą narodową Węgier od XVIII wieku po dzień dzisiejszy*. Zob. „Lud” 1975, t. 59, s. 303–304.

W dniach poprzedzających konferencję (9-10 X) odbyła się w Białejewku XI Konferencja plenarna redakcji kwartalnika „Demos”, zorganizowana staraniem redakcji krajowej czasopisma. W obradach, poświęconych omówieniu dotychczasowej działalności „Demos” oraz teoretycznym i praktycznym zagadnieniom systematyki prac etnograficznych i folklorystycznych, wzięło udział 29 przedstawicieli redakcji z ZSRR, Bułgarii, ČSRR, Jugosławii, NRD, Węgier i Polski. Zob. „Lud” 1975, t. 59, s. 302.

W dniu 10 X odbyło się w Białejewku IV Sympozjum redakcji krajowych rocznika „Ethnologia Slavica”, na którym omówiono szereg spraw związanych zarówno z tym wydawnictwem, jak też z opracowaniem i wydaniem wielotomowej *Bibliografii etnografii słowiańskiej*. Zob. „Lud” 1975, t. 59, s. 303.

ETNOGRAFICZNE WYSTAWY CZASOWE EKSPONOWANE W 1974 R.

WOJ. BIAŁOSTOCKIE

„Pisanki i palmy wielkanocne”

Białystok, Galeria „Folklor”, 1–7 IV. Organizator: Białostockie Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych. Scenariusz i oprawa plastyczna: Jerzy Szczucki, konsultacja naukowa: Dział Etnografii „Cepelii”.

„Wycinanki Konopkówny z Kadziła”

Białystok, Galeria „Folklor”, 1–10 V. Organizacja, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w.

„Wyroby ze słomy z województwa białostockiego”

Białystok, Galeria „Folklor”, 1–20 VI. Organizacja, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w.

„Wyroby z drewna w województwie białostockim”

Białystok, Galeria „Folklor”, 18–25 VII. Organizacja, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w.

„Tkaniny podwójne z powiatu sokólskiego”

Białystok, Galeria „Folklor”, 11–20 IX. Organizacja, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w.

„Siwaki białostockie”

Białystok, Galeria „Folklor”, 19–27 IX. Organizacja, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w.

„Rzeźby Sylwestra Boreckiego”

Białystok, Galeria „Folklor”, 1–10 X. Organizacja, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w.

„Kurpiowska sztuka ludowa Puszczy Zielonej”

Białystok, Muzeum Okręgowe, 21 IV–20 V. Scenariusz: Barbara Kiestenis-Studzińska.

„Wybrane kolekcje etnograficzne”

Białystok, Muzeum Okręgowe, od 15 VII do końca roku, w ramach ogólnej wystawy pt. „Wybrane kolekcje ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Białymstoku”, z okazji XXX-lecia PRL i 25-lecia tegoż Muzeum. Scenariusz: Barbara Kiestenis-Studzińska, konsultacja naukowa: Zofia Sokołowska.

„Plastyka obrzędowa cyklu zimowego i wiosennego na Podlasiu”

Ciechanowiec, Muzeum Rolnictwa, 27 I–1 III. Scenariusz: Wanda Dowłaszewicz.

„Garncarstwo i plecionkarstwo na Podlasiu”

Ciechanowiec, Muzeum Rolnictwa, 24 XI–25 XII. Scenariusz i oprawa plastyczna: Grażyna Czerwińska.

„Dywany dwuosnowowe Józefy Rapczyńskiej z Sunowa”

Sejny, Powiatowy Dom Kultury, 3–30 V., z okazji „Dni Oświaty, Książki i Prasy”. Scenariusz i oprawa plastyczna: Marek Karpowicz.

„Twórczość ludowa miasta i gminy Sejny”

Sejny, Świetlica miejska, 18–30 VII., z okazji XXX-lecia PRL. Scenariusz i oprawa plastyczna: Marek Karpowicz.

WOJ. BYDGOSKIE

„Haft kaszubski”

Brusy, Gminny Ośrodek Kultury, 1974 r., z okazji XXX-lecia ZHP w Brusach. Współorganizator: Szkolne Koło ZHP, Gminna Spółdzielnia Koła Gospodyń Wiejskich.

„Twórcy ludowi Kaszub Południowych prezentują”

Chojnice, Muzeum Regionalne, 4–29 V., z okazji „Dni Oświaty, Książki i Prasy”. Scenariusz i oprawa plastyczna: Waldemar Gęsicki.

„Mikołaj Kopernik w rzeźbie ludowej”

Ciechocinek, Klub „Promień”, 31 V–9 VI. i Klub Związków Zawodowych Pracowników Służby Zdrowia, 1–15 VI.; Grudziądz, Muzeum, 19 I–10 III.; Raciążek, Dom Kultury, październik–listopad.; wystawa pokonkursowa, objazdowa. Organizatorzy: instytucje wymienione wyżej oraz Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Halina Mikułowska, Aleksander Błachowski. Katalog.

„Polskie kwiaty ludowe” (ozdoby bibułkowe)

Grudziądz, Muzeum, 3 IV–24 V. Organizator: „Cepelia” w Warszawie. Scenariusz: Jadwiga Drozdowska.

„Wystawa haftu kujawskiego”

Inowrocław, Biblioteka Miejska, 6 III–12 IV., z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet. Organizator: Towarzystwo Miłośników Miasta Inowrocławia. Scenariusz: Maria Patyk.

„Wystawa haftu kujawskiego”

Lubień Kujawski, Dom Kultury, 14 II., z okazji zakończenia kursu propagowania haftów. Organizator: Liga Kobiet w Lubieniu Kujawskim.

„Dawna wieś w rzeźbie ludowej”

Raciążek, Dom kultury, 1 VII–31 VIII., z okazji XXX-lecia PRL. Organizator: Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Halina Mikułowska.

- „Wieś bydgoska wczoraj i dziś — 1944-1974”
 Toruń, Muzeum Etnograficzne, 22 V-22 XII, z okazji XXX-lecia PRL. Scenariusz: Kalina Słodowska-Antonowicz. Katalog.
- „Mikołaj Kopernik w rzeźbie ludowej”
 Toruń, Muzeum Etnograficzne, 11 IX 1973 r.-22 IV 1974 r., wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Aleksander Błachowski. Katalog.
- „Haft ludowy”
 Toruń, Zakładowy Dom Kultury „Prząśniczka” 22 XI-22 XII, wystawa prac uczestniczek kursu haftu ludowego. Organizator: Muzeum Etnograficzne w Toruniu.
- „Rzeźby ceramiczne Stanisława Zagajewskiego”
 Włocławek, Muzeum Kujawskie, maj, wystawa plenerowa.
- „Kujawska sztuka ludowa w 30-lecie PRL”
 Włocławek, Muzeum Kujawskie, 26 V-20 X. Scenariusz i oprawa plastyczna: Romualda Hankowska, Marek Zapędowski.
- „Prezentacja różnych dziedzin produkcji Spółdzielni Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego we Włocławku”
 Włocławek, Klub Międzynarodowej Książki i Prasy, 18 IX-2 XII. Współorganizatorzy: Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego „Sztuka Kujawska” we Włocławku, Gazeta Kujawska. Scenariusz i oprawa plastyczna: Janusz Rudek, konsultacja naukowa: Zenobia Pietrzykowska.
- „Akwarele Nikifora Krynickiego”
 Włocławek, Muzeum Kujawskie, 3 XII (otwarcie). Współorganizator: Muzeum w Nowym Sączu.
- „Wystawa pałuckiej rzeźby ludowej”
 Żnin, Świetlica WSS „Społem”, 19-26 X., Dni Pałuckiej Kultury „Jesień na Pałukach”. Organizator: Muzeum Regionalne PTTK w Żninie, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Żninie, Powiatowy Dom Kultury w Żninie. Scenariusz: Elżbieta Żurawska, Czesław Kawczyński.

WOJ. GDAŃSKIE

- „Mikołaj Kopernik w rzeźbie ludowej”
 Frombork, Muzeum Mikołaja Kopernika, 5 VII-15 VIII, wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Scenariusz: Aleksander Błachowski.
- „Kwiaty Polski Ludowej” — ozdoby z bibuły, włóczki, piór itp.
 Gdańsk, Muzeum Historii Miasta Gdańska, marzec, z okazji XXX-lecia PRL.
- „Kaszubskie hafty”
 Gdańsk, Klub „M-13” przy GKBD, maj, wystawa prac dziewcząt ze Szkoły Podstawowej w Kokoszkach, członkiń Kółka haftu kaszubskiego przy wymienionym Klubie.
- „Sztuka ludowa i rękodzieło artystyczne Polski Północnej”
 Gdańsk - Mały Młyn, 4-18 VIII, z okazji XXX-lecia PRL. Organizator: Spółdzielcze Zrzeszenie „Art-Region” w Sopocie.
- „Wystawa pisanek”
 Lębork, Powiatowy Dom Kultury, 10 III-15 IV, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Zenon Sobiecki.
- „Wystawa sztuki ludowej trzech regionów Ziemi Gdańskiej”
 Pruszcz Gdański, Powiatowy Dom Kultury, 25 VI-11 VII. Organizator: Wojew. Ośrodek Kultury w Gdańsku. Scenariusz i oprawa plastyczna: Hanna

Gregor, konsultacja naukowa: Wojciech Błaszowski.

„Wystawa sztuki ludowej Ziemi Gdańskiej”

Starogard Gdański, Powiatowy Dom Kultury, 16 XII 1974 r. – 16 I 1975 r.
Wystawa z okazji Dorocznego Zjazdu Twórców Ludowych. Organizator: Wojew.
Dom Kultury w Gdańsku. Scenariusz: Stefania Liszkowska-Skórowa, konsultacja naukowa: Wojciech Błaszowski.

WOJ. KATOWICKIE

„Współczesna twórczość ludowe województwa katowickiego”

Bytom, Muzeum Górnośląskie, 26 X-10 XI, z okazji XXX-lecia PRL. Scenariusz:
Barbara Bazielić, Eugeniusz Jaworski, Irena Bukowska-Floreńska. 3 katalogi.

„Współczesna twórczość ludowa”

Bytom, Muzeum Górnośląskie, maj-czerwiec.

„Ludowa i amatorska rzeźba w drewnie”

Częstochowa, Muzeum, 1 II-30 IV. Scenariusz: Henryk Łoś. Katalog.

„Sztuka ludowa Śląska”

Częstochowa, „Cepelia”, listopad, ekspozycja handlowa.

„Sztuka ludowa Zagłębia”

Grodziec, Dom Kultury — Klub Twórcy Ludowego, luty.

„Malarstwo i rzeźba twórców ludowych Podbeskidzia”

Katowice, Klub Katowickiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, czerwiec.

„Prace malarskie miejscowych twórców ludowych”

Szczyrk, Regionalny Ośrodek Kultury, październik.

„Stroje ludowe regionu tarnogórskiego”

Tarnowskie Góry, Muzeum, kwiecień.

WOJ. KIELECKIE

„Ceramika ludowa Kielecczyzny”

Iłża, Urząd Miejski, 6-12 VI, Radom, Klub MPiK, 1-30 VIII. Organizatorzy:
Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego „Chałupnik” w Iłży oraz „Cepelia”
w Warszawie. Scenariusz: Stefan Rosiński. Katalog.

„Prace ludowego rzeźbiarza ze Starachowic — Leszka Celucha”

Kielce, Klub „Ruchu” przy Wojew. Sztapie Wojskowym, styczeń. Organizator:
Świętokrzyski Klub Stowarzyszenia Twórców Ludowych.

„Rzemiosło ludowe Kielecczyzny”

Kielce, Muzeum Świętokrzyskie, luty.

„Wystawa ludowej sztuki sakralnej województwa kieleckiego”

Kielce, Klub Stowarzyszenia „PAX”, 16 VI-15 VIII, wystawa pokonkursowa
Organizatorzy: Wojew. Oddział Stow. „PAX” w Kielcach, „Veritas” w Warszawie. Scenariusz i oprawa plastyczna: Stefan Rosiński.

„Sztuka ludowa powiatu koneckiego”

Końskie, „Świątynia Egipska”, 1-31 I. Organizatorzy: Powiatowy Dom Kultury,
Klub Twórców Ludowych. Scenariusz i oprawa plastyczna: Tadeusz Juśkiewicz.

„Sztuka ludowa regionu kozienickiego”

Kozienice, Muzeum Regionalne, 28 IV-11 V, z okazji „Dni Oświaty, Książki
i Prasy” oraz Zjazdu Twórców Ludowych pow. kozienickiego.

„Wystawa twórczości ludowej”

Nowa Słupia, maj-wrzesień, z okazji imprezy „Dymarki Świętokrzyskie”.

Organizator: Urząd Powiatowy w Kielcach. Scenariusz i oprawa plastyczna: Adam Królikowski.

„Rzeźba ludowa województwa kieleckiego”

Ostrowiec Świętokrzyski, Muzeum Regionalne, 16 X–13 XII, wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Urząd Wojewódzki w Kielcach. Scenariusz: Wojciech Kotasiak, konsultacja naukowa: Barbara Erber.

„Wystawa twórczości ludowej powiatu Przysucha”

Przysucha, Powiatowy Dom Kultury, 11–25 II. „Dni Kolbergowskie”. Współorganizator: Urząd Powiatowy w Przysusze.

„Sztuka ludowa województwa kieleckiego”

Radom, Muzeum Regionalne, grudzień.

WOJ. KOSZALIŃSKIE

„Sztuka ludowa i plastyka amatorska województwa szczecińskiego”

Koszalin, Wojew. Dom Kultury, 6–19 II, w ramach współpracy między województwami. Scenariusz: Hanna Orska, Teresa Skórowa.

„Twórczość ludowa i pamiątkarska województwa koszalińskiego”

Koszalin, Wojew. Dom Kultury, 7 VII–21 VIII, wystawa pokonkursowa. Scenariusz i oprawa plastyczna: Teresa Skórowa i Regina Kozłowska. Katalog.

„Wielkopolska sztuka ludowa”

Koszalin, Wojew. Dom Kultury, 8–21 VIII, w ramach współpracy między województwami. Współorganizator: Urząd Wojewódzki w Poznaniu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Włodzimierz Dopierała, Maria Sierpowska, Jerzy Miecznikowski.

„Skrzynie ludowe”

Słupsk, Dział Etnograficzny Muzeum Pomorza Środkowego, marzec-maj. Scenariusz: Hugona Ostrowska-Wójcik. Katalog.

„Rzeźby twórcy ludowego Eugeniusza Michalskiego i Wojciecha Strahla”

Zimowisko (k. Ustki), Klub „Ruchu”, kwiecień. Organizator: Państwowe Gospodarstwo Rolne w Zimowisku.

„Prace twórców-amatorów”

Złotów, Powiatowy Dom Kultury — Klub Twórczości Amatorskiej, lipiec.

WOJ. KRAKOWSKIE

„Dawna rzeźba ludowa w fotografii Jacka Kubieny”

Kraków, Muzeum Etnograficzne, kwiecień. Katalog.

„Prace twórców ludowych z regionów krakowskiego, kieleckiego i rzeszowskiego”

Kraków, Zrzeszenie Przemysłu Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Milenium”, maj (otwarcie), ekspozycja handlowa.

„Dwuosnowowa tkanina ludowa”

Kraków, Wojew. Dom Kultury, 30 VI–15 VII, z okazji XXX-lecia PRL i II Ogólnopolskich Targów Sztuki Ludowej. Organizatorzy: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Biuro Targów Sztuki Ludowej w Krakowie, Ministerstwo Kultury i Sztuki. Scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa: Barbara Kaznowska.

Rzeźba ludowa na wystawie pt. „Polska sztuka sakralna w latach 1944–1974”

Kraków, Muzeum Historyczne, lipiec.

Rękodzieło ludowe ze Skomielnej Białej, Białego Dunajca i Jeleniej Góry

Kraków, Stowarzyszenie „PAX”, lipiec, z okazji II Ogólnopolskich Targów Sztuki Ludowej. Organizator: Zjednoczone Zakłady Gospodarcze „Veritas”.

„Rzeźby Franciszka Palki z Nowego Sącza”

Kraków, Galeria „Desa”, lipiec, z okazji II Ogólnopolskich Targów Sztuki Ludowej.

„Sztuka ludowa Zalipia”

Kraków, Muzeum Etnograficzne, wrzesień. Scenariusz: Zdzisław Szewczyk.

„Stare i nowe ryciny oraz rzeźba ludowa” — kolekcje prywatne

Kraków, Galeria „Pryzmat” Związku Polskich Artystów Plastyków, 11–26 X.

Współorganizator: „Desa” w Krakowie. Scenariusz: F. Solowski, J. Wysocki.

„Wystawa lalek regionalnych”

Kraków, Pałac Sztuki, 14–30 X, z okazji I Międzynarodowego Konkursu Lalek Regionalnych. Organizator: Spółdzielnia Pracy Rękodziela Ludowego i Artystycznego w Krakowie. Scenariusz: Magda Jędrzejowska-Krzysztofek.

„Szopki krakowskie 1974”

Kraków, Muzeum Historyczne m. Krakowa, 7 XII 1974 r. – I 1975 r., wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Tadeusz Wroński, Tamara Petryk. Katalog.

„Prace Nikifora”

Krynica, Urząd Miejski, 26 I–15 II. „Zimowe Dni Krynicy”. Scenariusz i oprawa plastyczna: Ryszard Jagielski.

„Rzeźby ludowe Józefa Citaka i Józefa Sikorskiego”

Krynica, Urząd Miejski, 14–21 IX („Festyn z Dziennikiem”). Scenariusz i oprawa plastyczna: Ryszard Jagielski.

„Prace twórców-amatorów Ziemi Mieleckiej”

Mielec, Sala Królewska, listopad.

„Rzeźby Józefa Citaka i Marka Citaka”

Muszyna, Muzeum Regionalne PTTK, 8–31 VIII, z okazji XXX-lecia PRL.

„Rzeźby Józefa Sikorskiego i wyroby z gliny Kunegundy Jeżowskiej”

Muszyna, Muzeum Regionalne PTTK, 17–31 XII, z okazji XXX-lecia PRL.

„Kwiaty Tokarnii” — ozdoby bibułkowe

Myślenice, Powiatowy Dom Kultury, 22 V–6 VII, wystawa pokonkursowa. Scenariusz i oprawa plastyczna: Jan Koczwarą, Irena Kuczek, Zofia Skałka, Jan Zięba, konsultacja naukowa: Ewa Fryś-Pietraszkowa. Katalog.

„Twórczość ludowa regionu myślenickiego w powojennym 30-leciu”

Myślenice, Miejskie sale wystaw artystycznych, sierpień. Organizator: Urząd Miejski w Myślenicach.

„Haft ludowy”

Myślenice, Powiatowy Dom Kultury, 24 IX–31 X, wystawa pokonkursowa. Scenariusz i oprawa plastyczna: Jan Koczwarą, konsultacja naukowa: Zdzisław Szewczyk, Irena Kuczek.

„Na szkle malowane” — obrazy Antoniego Kuca

Nowy Targ, Galeria Miejska przy Powiatowym Domu Kultury, 1 II–1 III. Scenariusz: Zofia Giełczyńska.

„Sztuka ludowa”

Nowy Targ, Galeria Miejska przy Powiatowym Domu Kultury, 6–20 X. Scenariusz i oprawa plastyczna: Stanisław Kuskowski.

„Prace twórców naszego regionu”

Nowy Wiśnicz, Gminny Ośrodek Kultury, 28 VI–15 VII, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Maria Szczepaniak

„Rzeźby artysty ludowego Jana Kołodziejczyka”

Nowy Wiśnicz, Ratusz, Galeria „Fakt”, 15 X–20 XI. Organizator: Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Janusz Krzywda, Adam Faglio, Eugeniusz Molski, konsultacja naukowa: Konstanty

Węgrzyn (dyr. Dep. Plastyki Min. Kult. i Sztuki), Tadeusz Szczepanek (Wydział Kultury Urz. Woj. w Krakowie), Witold Rumak (insp. d.s. kultury), Urz. Pow. w Bochni, Helena Suchońska (dyr. PLSP).

„Malarstwo, rysunek i rzeźby artysty ludowego Mariana Rojka”

Nowy Wiśnicz, Gminny Ośrodek Kultury, 17 X-20 XI, z okazji 50-lecia pracy twórczej M. Rojka. Scenariusz: Maria Szczepaniak.

„Palmy wielkanocne”

Rabka, Muzeum Wł. Orkana, 7-30 IV, z okazji XXX-lecia PRL. Współorganizator: Muzeum im. T. Chałubińskiego w Zakopanem.

„Twórczość Ludowa oraz rzemiosło powiatu suskiego”

Sucha Beskidzka, Powiatowy Ośrodek Kultury, 1 VI-15 VIII, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Maria Jaz, konsultacja naukowa: Roman Reinfuss

„Obrazy malowane na szkle artysty ludowego Michała Słowika”

Szczawnica, Sanatorium „Hutnik”, listopad-grudzień.

„Plastyka ludowa powiatu tarnowskiego”

Tarnów, Klub Rzemieśniczej Spółdzielni „Pokój”, czerwiec. Współorganizator: Muzeum w Tarnowie. Scenariusz: Anna i Adam Bartoszowie, konsultacja naukowa: Maria Kołodziej.

„Kwiaty Tokarni” — ozdoby bibułkowe

Tokarnia, Gminny Ośrodek Kultury, 8-18 V, wystawa pokonkursowa. Organizator: Powiatowy Dom Kultury w Myślenicach. Scenariusz i oprawa plastyczna: Jan Koczwarą, Irena Kuczek, Zofia Skałka, Jan Zięba, Konsultacja naukowa: Ewa Fryś-Pietraszkowa. Katalog.

„Twórczość ludowa i rzemiosło artystyczne”

Żegocin, świetlica Gminnego Ośrodka Kultury, 30 III-18 IV, z okazji zorganizowania Klubu Twórców Ludowych przy GOK. Scenariusz: Helena Brudzin i Teresa Dziedzic.

„Szopki kolędnicze”

Żywiec, Muzeum, styczeń-luty, wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Referat Kultury Urzędu Woj. w Krakowie. Konsultacja naukowa: Ewa Fryś-Pietraszkowa.

„Zdobnictwo bibułkowe”

Żywiec, Muzeum, 7 V-2 VI, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Magdalena Meres.

„Rzeźba ludowa Żywiecczyzny w XXX-leciu PRL”

Żywiec, Muzeum, 6 VI-30 VIII, scenariusz: Magdalena Meres.

WOJ. LUBELSKIE

„Współczesne malarstwo i rzeźba regionu biłgorajskiego”

Biłgoraj, Muzeum, 1 VI-15 VIII, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Roman Sokal, konsultacja naukowa: Celestyn Wrębiak.

„Sztuka ludowa południowej Lubelszczyzny”

Biłgoraj, Muzeum 29 IX 1974 r.-31 I 1975 r., wystawa pokonkursowa. Współorganizatorzy: Urząd Woj. w Lublinie, Muzeum Okręgowe w Lublinie, Stow. Twórców Ludowych w Lublinie, „Cepelia” w Warszawie. Scenariusz i konsultacja naukowa: Janina Babinicz, Celestyn Wrębiak. Katalog.

„Prace okolicznych twórców ludowych”

Bychawa, Powiatowy Dom Kultury, marzec.

„Garncarstwo ludowe Lubelszczyzny”

Lubartów, Muzeum, 1 I-20 X, w powiązaniu z akcją: „Kultura ludowa dobrem

narodu". Scenariusz i oprawa plastyczna: Alfred Gauda.

„Sztuka ludowa powiatu lubartowskiego”

Lubartów, Zakłady Produkcji Elementów Budowlanych w Lubartowie, 6-7 V. Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Lubartowie, 1-10 VI, z okazji „Dni Oświaty, Książki i Prasy”. Organizator: Muzeum w Lubartowie. Scenariusz: Anna Żmuda.

„Wincenty Pol” — wystawa biograficzna

Lublin, Muzeum Wsi Lubelskiej, lipiec.

„Konstany Kietlicz-Rayski — malarz i etnograf”

Lublin, Muzeum Wsi Lubelskiej, październik-listopad.

„Kultura materialna i sztuka ludowa Lubelszczyzny”

Lublin, Dział Etnografii Muzeum Okręgowego, 10 X-30 XI. Scenariusz: Janina Babinicz-Witucka, Sabina Dados, Danuta Powiłańska-Mazur, Celestyn Wrębiak.

WOJ. ŁÓDZKIE

„Rzeźby artysty ludowego Ignacego Kamińskiego z Oraczewa”

Łęczycza, Powiatowy Dom Kultury, maj, z okazji Sejmiku twórców ludowych regionu łęczyckiego. Organizator: Stow. Twórców Ludowych.

„Łowicka sztuka ludowa w 30-leciu PRL”

Łowicz, Muzeum, 11-28 IX. Współorganizator: Spółdzielnia „Sztuka Łowicka” w Łowiczu. Scenariusz: Maria Sołtyszewska, Anna Świątkowska. Konsultacja naukowa: Henryk Świątkowski.

„Rzeźba ludowa regionu sieradzkiego”

Łódź, Łódzki Dom Kultury, 16-30 V, wystawa objazdowa. Organizatorzy: Muzeum w Sieradzu, Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Łodzi. Scenariusz: Elżbieta Delida, konsultacja naukowa: Zofia Neymanowa. Katalog.

„Rzeźby Jana Lamęckiego z Dąbrowy”

Radomsko, Muzeum Regionalne 8 V-25 VII, z okazji XXX-lecia PRL. Scenariusz: Bożena Błaszczuk, konsultacja naukowa: Aleksandra Jacher-Tyszko. Katalog.

„Sztuka kujawska”

Radomsko, Muzeum Regionalne, 26 XI 1973 r.-15 II 1974 r., Współorganizator: Muzeum Kujawskie we Włocławsku. Scenariusz: Janina Kucharska-Pawłowska.

„Współczesna sztuka ludowa Ziemi Radomskiej”

Radomsko, Muzeum Regionalne, 26 XI 1973 r.-15 II 1974 r. wystawa pokonkursowa. Współorganizatorzy: Urząd Woj. w Łodzi, Urząd Pow. w Radomsku. Scenariusz: Janina Kucharska-Pawłowska. Katalog.

„Sieradzka wycinanka ludowa”

Sieradz, hall Teatru Miejskiego, 12 II, z okazji przeglądu zespołów folklorystycznych z pow. łaskiego i sieradzkiego. Organizatorzy: Muzeum w Sieradzu i Pow. Dom Kultury w Sieradzu. Scenariusz: Elżbieta Delida, konsultacja naukowa: Zofia Neymanowa.

„Sztuka ludowa w zbiorach Muzeum w Sieradzu”

Sieradz, Muzeum, 16 VI-14 IX, z okazji XXX-lecia PRL. Scenariusz: Elżbieta Delida, konsultacja naukowa: Zofia Neymanowa.

„Sztuka ludowa regionu sieradzkiego”

Wola Brzeźniewska, Klub „Ruchu”, 10-14 X, wystawa objazdowa. Organizatorzy: Muzeum w Sieradzu, Urząd Pow. w Sieradzu. Scenariusz: Wiesława Pawlak, konsultacja naukowa: Elżbieta Delida.

„Sieradzka wycinanka ludowa”

Zduńska Wola, Klub „Plastuś” Zarządu Miejskiego Związku Młodzieży Socjalistycznej, 18 VII–15 VIII. Organizator: Muzeum w Sieradzu. Scenariusz: Elżbieta Delida, konsultacja naukowa: Zofia Neymanowa.

WOJ. OLSZTYŃSKIE

„I Międzynarodowa wystawa twórczości amatorskiej — Giżycko-Mrągowo-Węgorzewo”

Giżycko, Powiatowy Dom Kultury, 1 VII–30 VIII, z okazji „Dni Giżycka”. Organizatorzy: powiatowe domy kultury w Giżycku, Mrągowie i Węgorzewie. Scenariusz: zespół instruktorów z domów kultury w wymienionych miejscowościach.

„Rzeźba ludowa rodziny Cierniaków ze wsi Ogonki powiatu Węgorzewo”

Mrągowo, Powiatowy Dom Kultury, 2 II. Organizatorzy: urzędy powiatowe w Mrągowie i Węgorzewie.

„Współczesna sztuka ludowa Ziemi Olsztyńskiej”

Olsztyn, Wojewódzki Dom Kultury, 13–20 XII, w ramach „Panoramy XXX-lecia PRL”. Scenariusz: Andrzej Samulowski, konsultacja naukowa: Elżbieta Bielecka.

„Ceramika Józefa Borysa”

Olsztyn, grudzień. Organizator: Stowarzyszenie Twórców Ludowych w Olsztynie.

WOJ. OPOLSKIE

„Wieńce i korony dożynkowe”

Krapkowice, Państwowa Szkoła Muzyczna, 7–10 IX, wystawa pokonkursowa. Organizatorzy: Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Urząd Powiatowy w Krapkowicach, Opolska Spółdzielnia Pracy PLiA. Scenariusz: Halina Jakubowska.

„Opolskie pisanekki”

Oleśno, Muzeum, 14–30 IV, wystawa pokonkursowa. Organizatorzy: Muzeum Śląska Opolskiego, Oddział w Oleśnie, Powiatowy Dom Kultury w Oleśnie. Scenariusz: Wojciech Łonak, konsultacja naukowa: Halina Jakubowska.

„Sztuka ludowa w tradycyjnych obrzędach w okresie XXX-lecia PRL”

Opole, II Liceum Ogólnokształcące im. M. Konopnickiej, 1–7 VI. Scenariusz i oprawa plastyczna: Członkowie Klubu Etnograficznego przy II L.O. wraz z opiekunką Lidią Cipior, konsultacja naukowa: Jan Róg.

„Obrazy artysty ludowego Józefa Filipa z Krzanowic”

Opole, Wojewódzki Dom Kultury, lipiec.

„II wystawa sztuki ludowej”

Opole, Wojewódzki Dom Kultury, 9–17 X. Współorganizator: Klub Etnograficzny przy II Liceum Ogólnokształcącym w Opolu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Członkowie Klubu Etnograficznego przy II L.O. z opiekunką Lidią Cipior, konsultacja naukowa: Jan Róg.

„Opolskie meble ludowe z XVIII i XIX w.”

Opole, Muzeum Śląska Opolskiego, grudzień.

„Opolska sztuka ludowa”

Złobizna, Państwowe Technikum Rolnicze, 10 I–10 II. Organizatorzy: Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu. Scenariusz: Jan Róg, konsultacja naukowa: Halina Jakubowska.

WOJ. POZNAŃSKIE

„Twórczość ludowa regionu Pałuk”

Damasławek, Mieściska, Lechlin, Szubin, Wągrowiec, 29 V-16 IX, w ramach Dni Folkloru Pałuckiego „Wiosna na Pałukach” i „Lato na Pałukach”. Organizatorzy: powiatowe domy kultury i gminne ośrodki kultury w wymienionych miejscowościach. Scenariusz: Instruktor Powiatowego Domu Kultury w Wągrowcu d.s. upowszechniania sztuki.

„Snutki golińskie”

Jarocin, Muzeum Regionalne, 6 V-30 XI, z okazji „Dni Ziemi Jarocińskiej”. Współorganizator: Towarzystwo Kultury Ziemi Jarocińskiej. Scenariusz: Eugeniusz Czarny, konsultacja naukowa: Zofia Grodecka. Katalog.

„Wielkopolska sztuka ludowa — wystawa jubileuszowa”

Poznań, Muzeum Narodowe, 7 IX-20 XI, z okazji 25-lecia Działu Etnograficznego Muzeum oraz Centralnych Dożynek. Organizator: Muzeum Etnograficzne, Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu. Scenariusz: Stanisław Błaszczyk, konsultacja naukowa: Zofia Grodecka. Katalog.

„Wystawa twórczości laureatów nagrody im. Oskara Kolberga”

Poznań, Muzeum Narodowe, 7 IX-20 XI, wystawa przeniesiona z Płocka z okazji Centralnych Dożynek w Poznaniu. Współorganizatorzy: „Cepelia” w Warszawie, Muzeum Okręgowe w Płocku. Scenariusz: Muzeum Okręgowe w Płocku, konsultacja naukowa: Stanisław Błaszczyk.

„Prace twórców ludowych regionu”

Turek, Powiatowy Dom Kultury, Izba Muzealna Ziemi Tureckiej, 25 V-12 VI, w ramach stałej ekspozycji pt. „Dorobek twórczości ludowej i plastycznej miasta i powiatu”. Scenariusz i oprawa plastyczna: Barbara Sobczak.

WOJ. RZESZOWSKIE

„Haft ludowy i koronka w województwie rzeszowskim”

Rzeszów, Muzeum Okręgowe, 24 VII-8 IX, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Anna Targońska. Katalog.

„Prace twórców ludowych z powiatu ropczyckiego”

Sędziszów Małopolski, Dom Kultury, listopad, wystawa z okazji Powiatowego Zlotu Młodzieży Wiejskiej. Organizator: Państwowy Związek Kółek Rolniczych w Ropczycach.

WOJ. SZCZECIŃSKIE

„Rękodzieło ludowe i artystyczne”

Stargard Szczeciński, Muzeum, 31 V-30 VI, z okazji „Dni Stargardu”. Współorganizatorzy: „Cepelia” w Szczecinie, Stargardzkie Towarzystwo Kultury. Scenariusz i oprawa plastyczna: Zygmunt Natzmer. Foldery handlowe.

„I Ogólnopolskie triennale plastyki nieprofesjonalnej”

Szczecin, Wojew. Dom Kultury, 2-20 VI, z okazji XXX-lecia PRL. Organizator: Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury, Pracownia Plastyki Nieprofesjonalnej. Scenariusz: Aleksander Jackowski, konsultacja naukowa: Zofia Bisiak, Hanna Orska. Katalog.

„Twórczość ludowa i rzemiosło artystyczne powiatu chojeńskiego”

Szczecin, Zamek Książąt Pomorskich, 5-7 XII, wystawa w ramach „Pano-ramy powiatów” z okazji XXX-lecia Ziemi Szczecińskiej. Organizator: Urząd Powiatowy w Chojnicach.

„Prace twórców ludowych i plastyków-amatorów z województwa szczecińskiego”
Szczecin, Zamek Książąt Pomorskich, grudzień, wystawa z okazji Wojewódzkiego zjazdu twórców ludowych i plastyków-amatorów. Współorganizatorzy: Wojewódzka Rada Związków Zawodowych, Klub Plastyka Amatora przy Wojewódzkim Domu Kultury, Urzędy Wojewódzki i Miejski.

WOJ. WARSZAWSKIE

„II wystawa sztuki ludowej Ziemi Łosickiej”

Łosice, Powiatowy Dom Kultury, czerwiec-lipiec, wystawa połączona z kiermaszem. Scenariusz i oprawa plastyczna: Andrzej Klimiuk.

„Prace rzeźbiarza ludowego W. Lorentowicza ze wsi Polaki”

Maków Mazowiecki, Powiatowy Dom Kultury, maj, z okazji „Roku Plastyki na Mazowszu, Kurpiach i Podlasiu”.

„Prace twórców ludowych”

Ostrów Mazowiecki, Powiatowy Dom Kultury, 1-15 X, z okazji „Roku Plastyki na Mazowszu, Kurpiach i Podlasiu”. Scenariusz: Henryk Woźniak. Katalog.

„Mikołaj Kopernik w rzeźbie ludowej”

Płock, Muzeum Mazowieckie, 20 III-21 IV, Raciąż, Dom Kultury, 27 IV-22 V, Sierpc, Muzeum Etnograficzne, 3-28 V, wystawy pokonkursowe. Organizatorzy: instytucje wymienione wyżej oraz Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Scenariusz: Aleksander Błachowski. Katalog.

„Plastyka płocka w XXX-leciu PRL”

Płock, Muzeum Mazowieckie, 2 V-10 VI. Scenariusz i oprawa plastyczna: Zofia Zaremba i Tadeusz Zaremba. Katalog.

„Twórczość laureatów nagrody im. Oskara Kolberga”

Płock, Muzeum Mazowieckie, 22 VI-2 IX, z okazji Festiwalu Folklorystycznego w Płocku. Scenariusz: Ewa Bączyńska.

„Polski strój ludowy”

Płock, Płocki Ośrodek Kultury, 23 VI-3 VII, z okazji Festiwalu Folklorystycznego w Płocku. Organizatorzy: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Urząd Wojewódzki w Warszawie. Scenariusz i oprawa plastyczna: Genowefa Tkaczyk.

„Sztuka Mazowska Płockiego”

Płock, Salony wystawowe Politechniki w Płocku, 24 IX-15 XI. Organizator: Muzeum Mazowieckie w Płocku. Scenariusz: Wanda Dowłaszewicz.

„Tkanina ludowa województwa warszawskiego”

Płock, Salony Wystawowe Politechniki, 14 XII. Organizator: Muzeum Mazowieckie w Płocku. Scenariusz: Tadeusz Baraniuk.

„Sztuka ludowa Kurpiów Białych”

Pułtusk, Muzeum Regionalne, 15 VII-31 VIII. Współorganizator: Spółdzielnia PLiA „Rękodzieło” w Pułtusku. Scenariusz: Józef Śniegocki. Konsultacja naukowa: Zarząd Główny Cepelii w Warszawie, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

„Strój ludowy na Mazowszu”

Siedlce, Muzeum Ziemi Podlaskiej, grudzień. Współorganizator: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

„Drewniane wyroby rzemiosła ludowego”

Sierpc, Muzeum Etnograficzne, lipiec, wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Urząd Wojewódzki w Sierpcu.

„Rzeźba ludowa Tadeusza Cękały z Lublina”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, 9-31 I. Organizatorzy: Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie, „Cepelia” w Warszawie, Związek Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego w Warszawie. Scenariusz i oprawa plastyczna: Towarzystwo PSP, konsultacja naukowa: „Cepelia”. Katalog.

„Kwiaty dla Polski Ludowej”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, 15 I-17 II. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy, scenariusz, opracowanie plastyczne i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Rzeźba ceramiczna Stanisława Zagajewskiego z Bydgoszczy”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych” 17-31 III. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy, scenariusz, opracowanie plastyczne i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Tkanina ludowa w XXX-lecie PRL”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, 16 V-2 VI. „Panorama XXX-lecia PRL”, wystawa ogólnopolska. Organizatorzy, scenariusz, opracowanie plastyczne i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Współczesne rękodzieło ludowe z województwa lubelskiego i warszawskiego”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, 24 V-15 VI. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy, scenariusz, opracowanie plastyczne i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Wystawa tkanin Krystyny Fałęckiej-Szrekinger z Bielska”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, 10-31 VII. Organizatorzy, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Współczesne podhalańskie malarstwo na szkle”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, 17-30 XI. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Regionalne tkaniny dekoracyjne”

Warszawa, Galeria Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych 5 XII 1974 r.-10 I 1975 r., wystawa ogólnopolska. Organizatorzy, scenariusz, oprawa plastyczna i konsultacja naukowa j.w. Katalog.

„Sztuka ludowa Lubelszczyzny”

Warszawa, „Dom Chłopa”, 18-31 I. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizator: Dział Etnografii Muzeum Okręgowego w Lublinie. Scenariusz: Sabina Dados, Celestyn Wrębiak. Katalog.

„Podlaskie dywany dwuosnowowe”

Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, 16-28 II. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy: Muzeum Okręgowe w Białymstoku, Komitet organizacyjny Panoramy XXX-lecia. Scenariusz: Barbara Kiestenis-Studzińska.

„Sztuka ludowa województwa bydgoskiego”

Warszawa, Muzeum Historyczne Miasta Warszawy, 16-31 III. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy: Urząd Wojewódzki w Warszawie Biuro Wystaw Artystycznych i Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne w Bydgoszczy. Scenariusz: Halina Mikułowska.

„Malowany fajans wrocławski”

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 17 III-10 IV. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizator: Muzeum Kujawskie we Wrocławku. Scenariusz i oprawa plastyczna: Romualda Hankowska. Folder.

„Artystyczne rękodzieło ludowe Ziemi Gdańskiej”

Warszawa, „Dom Chłopa”, 18 IV-6 V, „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy: „Panorama Północy”, Wojewódzki Ośrodek Kultury w Gdańsku. Scenariusz i oprawa plastyczna: Stefania Liszkowska-Skórowa, Hanna Gregor, Wojciech Błaszczkowski.

„Muzea społeczeństwu”

Warszawa, Muzeum Narodowe, 28 V-30 IX. Jedna z sal wystawy poświęcona została muzeum etnograficznym. Organizator: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

„Sztuka ludowa Ziemi Kieleckiej”

Warszawa, „Dom Chłopa”, czerwiec, wystawa pokonkursowa w ramach „Panoramy XXX-lecia PRL”. Organizatorzy: Urząd Wojewódzki w Kielcach, „Cepelia”.

„Polska zabawka ludowa”

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne. 29 VI-15 VIII. Scenariusz i oprawa plastyczna: Teresa Lewińska, konsultacja naukowa: Krzysztof Makułski.

„Zbiory z kolekcji Jadwigi i Jana Michalskich”

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 2-30 IX, wystawa z okazji przekazania zbiorów do depozytu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Piotr Szacki.

„Sztuka ludowa województwa koszalińskiego”

Warszawa, „Dom Chłopa”, październik. „Panorama XXX-lecia PRL”.

„Triennale plastyki nieprofesjonalnej”

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 6 X-15 XI. Prezentacja wybranych prac z I Triennale plastyki nieprofesjonalnej w Szczecinie. Współorganizatorzy: Departament Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki, Instytut Sztuki PAN, Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury. Scenariusz: Aleksander Jackowski.

„Współczesna twórczość ludowa województwa katowickiego”

Warszawa, „Dom Chłopa”, 26 X-10 XI. „Panorama XXX-lecia PRL”. Organizatorzy: Muzeum Górnośląskie w Bytomiu. ARA w Katowicach. Scenariusz: Barbara Bazieli, Eugeniusz Jaworski, Irena Bukowska-Floreńska. Katalogi.

„Requiem dla szalaśców” — wystawa fotogramów Jana Rączki

Warszawa, Galeria Rzeźby, listopad. Katalog.

„Nikifor Krynicki”

Warszawa, Muzeum Historyczne m. st. Warszawy 16 XI-1 XII. „Panorama XXX-lecia PRL”. Współorganizator: Muzeum w Nowym Sączu. Scenariusz i oprawa plastyczna: Antoni Kroch. Folder.

„Szopka krakowska”

Warszawa, Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, 16 XI-31 XII. „Panorama XXX-lecia PRL”. Scenariusz i oprawa plastyczna: Tamara Petryka. Folder.

„Współczesna sztuka ludowa Ziemi Olsztyńskiej”

Warszawa, „Dom Chłopa”, 13-21 XII. „Panorama XXX-lecia PRL”.

„Prapolskie wierzenia, wyobrażenia i obrzędy”

Warszawa, Państwowe Muzeum Archeologiczne, grudzień, wystawa obrazów artystów plastyków: Franciszka Walczowskiego i Zofii Walczowskiej.

„Święta Bożego Narodzenia”

Warszawa, „Cepelia” — Dom Sztuki Ludowej, grudzień. Pierwsza wystawa z cyklu „Polskie tradycje ludowe”, ekspozycja handlowa.

WOJ. WROCŁAWSKIE

„Kolorowe Powiśle — plastyka ludowa Powiśla Dąbrowskiego”

Legnica, Muzeum, 20 XII 1974 r.-31 I 1975 r. Współorganizator: Muzeum w Tarnowie. Scenariusz: Anna i Adam Bartoszwie. Katalog.

„Sztuka ludowa w zbiorach Muzeum Narodowego”

Wrocław, Muzeum Narodowe, Witryna różnaitości, 21 XI 1973 r.-4 III 1974 r. Organizator: Muzeum Etnograficzne we Wrocławiu. Scenariusz: Magdalena Roztworowska, Ewa Jęczalik, Jagieła, Maria Gołubkow.

„Pisanki i palmy wielkanocne”

Wrocław, Muzeum Etnograficzne, 31 III-6 IV, w ramach dorocznego kiermaszu. Scenariusz: Maria Gołubkow.

„Rzeźba ludowa Bolesława Musiała”

Wrocław, Muzeum Etnograficzne, 4-26 V. Scenariusz: Krystyna Gerliczowa. Katalog.

„Rzeźba i malarstwo ludowe Dolnego Śląska”

Wrocław, Muzeum Etnograficzne, 20 VII-22 IX, z okazji XXX-lecia PRL. Scenariusz: Krystyna Gerliczowa. Katalog.

„Ludowe hafty i koronki na Dolnym Śląsku”

Wrocław, Muzeum Etnograficzne, 29 X-31 XII, wystawa pokonkursowa. Scenariusz: Magdalena Roztworowska.

WOJ. ZIELONOGÓRSKIE

„Akwarele Nikifora”

Gorzów Wielkopolski, Muzeum, I-III. Organizator: Muzeum w Nowym Sączu. Scenariusz: Maria Maszczak.

„Sztuka ludowa województwa zielonogórskiego”

Zielona Góra, Muzeum Ziemi Lubuskiej, maj, wystawa pokonkursowa. Współorganizatorzy: Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze, Wojewódzki Dom Kultury w Zielonej Górze, Spółdzielcze Zrzeszenie Wytwórców PLiA w Poznaniu. Scenariusz: Irena Sochacka.

Wystawy o tematyce zagranicznej w Polsce

KRAJE EUROPEJSKIE

„Przemysł i folklor Bułgarii”

Bochnia, Powiatowy Dom Kultury, czerwiec-lipiec; Nowy Wiśnicz, Gminny Ośrodek Kultury, wrzesień; Niepołomice, Miejski Ośrodek Kultury, sierpień; wystawa z okazji XXX-lecia Ludowej Republiki Bułgarii. Organizatorzy: Powiatowy Dom Kultury w Bochni, Dom Przyjaźni Polsko-Bułgarskiej im. G. Dymitrowa w Krakowie.

„Ludowy Haft i ornamentyka okręgu Płowdiw” (Bułgaria)

Poznań, Pałac Kultury, listopad, z okazji podpisania umowy o współpracy między miastami: Poznaniem i Płowdiw. Organizatorzy: Urząd m. Poznania, Rada Narodowa m. Płowdiw.

„Ludowe maski Chorwacji” (Jugosławia)

Bytom, Muzeum Górnośląskie, 10 XII. Scenariusz: Katica Benc-Boškovic. Katalog.

„Praca i wypoczynek w NRD”

Bochnia, Powiatowy Dom Kultury, październik, XXV-lecie NRD. Współorganizator: Ośrodek Kultury i Informacji Niemieckiej Republiki Demokratycznej w Krakowie.

„Sztuka łużycka” (NRD)

Lubań, Klub „Włóknierz”, luty, w ramach współpracy kulturalnej między miastami Lubaniem i Niesky. Organizatorzy: Międzyczakładowy Dom Kultury w Lubaniu (woj. wrocławskie), Powiatowy Dom Kultury w Niesky (NRD).

Wystawa sztuki ludowej pod hasłem

„Czas wolny — sztuka — radość życia” (NRD)

Szczecin, październik, z okazji Dni Przyjaźni i Kultury (30-lecie PRL i 25-lecie NRD). Organizatorzy: Urząd Wojewódzki w Szczecinie, Rada Narodowa okręgu Roztock.

„Prymitywiści węgierscy”

Warszawa, Węgierski Instytut Kultury, marzec.

„Tradycyjna tkanina i strój białoruski” (ZSRR)

Grudziądz, Muzeum, 25 X-31 XII, z okazji 57 rocznicy Rewolucji Październikowej. Współorganizator: Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Scenariusz: Halina Mikułowska.

„Sztuka ludowa Radzieckiej Ukrainy” (ZSRR)

Wrocław, Muzeum Etnograficzne, 13-19 IX, Dni Zaporozża, wystawa przywieziona z ZSRR.

„Ceramika ludowa narodów Związku Radzieckiego” (ZSRR)

Szczecin, Galeria Sztuki Biura Wystaw Artystycznych, styczeń. Współorganizatorzy: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Związek Polskich Artystów Plastyków.

„Wystawa pocztówek z różnych krajów ze strojami ludowymi”

Lublin, Młodzieżowy Dom Kultury, 30 I-10 II. Organizator: Koło Esperantystów w MDK w Lublinie.

KRAJE POZAEUROPEJSKIE

„Ostatnie nabytki Państwowego Muzeum Etnograficznego z Afganistanu”

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 10-26 XII. Scenariusz: Lech Mróz.

„Zbiory I akademickiej wyprawy afrykanistycznej”

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 22 IV-8 VI. Współorganizator: Akademicka Wyprawa Afrykanistyczna. Scenariusz i oprawa plastyczna: Jolanta Koziarowska, Leonard Adamowicz, konsultacja naukowa: Zespół Akademickiej Wyprawy Afrykanistycznej. Folder.

„Amerykański Zachód”

Warszawa, Muzeum Narodowe, 8 I-17 II, w ramach międzynarodowej współpracy kulturalnej. Organizatorzy: Muzeum im. Amona G. Cartera, Fort Worth, Texas USA, Dział Sztuki Obcej Muzeum Narodowego w Warszawie. Scenariusz: Mitchell A. Wilder (dyr. Muzeum im. Amona G. Cartera). Katalog.

„Instrumenty muzyczne Indii i Indonezji”

Koszalin, Muzeum Archeologiczno-Historyczne, 25 IV-20 V. Współorganizator: Oddział Instrumentów Muzycznych Muzeum Narodowego w Poznaniu. Scenariusz: Anna Jaskólska.

„Kultura i sztuka Japonii”

Koszalin, Muzeum Archeologiczno-Historyczne, 27 V-5 VIII. Współorganizator:

- Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Scenariusz: Witold Nowosz.
„Kultura i sztuka Japonii”
- Radomsko, Muzeum Regionalne, 3 IX-15 X. Współorganizator: Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi.
„Dawna broń Japonii”
- Tarnowskie Góry, Muzeum, 2 XII 1974 r.-15 I 1975 r. Współorganizatorzy: Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu oraz Muzea w Gliwicach i Chorzowie.
„Sztuka Meksyku”
- Koszalin, Muzeum Archeologiczno-Historyczne, luty.
„Mongolia 1924-1974”
- Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 25 XI-10 XII. Współorganizatorzy: Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Mongolskiej, Polski Komitet Solidarności z Narodami Azji i Afryki, Ekspedycja Etnograficzna Polskiej Akademii Nauk. Scenariusz: Lech Mróz, Sławoj Szynkiewicz, konsultacja naukowa: Witold Dynowski. Folder.
Rysunki, ilustracje, fotografie Andrzeja Strumiły „Mongolia”
- Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 25 XI-10 XII, z okazji 50-lecia Mongolskiej Republiki Ludowej. Współorganizatorzy: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Związek Polskich Artystów Plastyków, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Mongolskiej. Scenariusz i oprawa plastyczna: Andrzej Strumiło.
„Vietnam 1974”
- Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne, 2-12 IX, XXIX rocznica proklamowania Demokratycznej Republiki Wietnamu. Współorganizator: Polski Komitet Solidarności z krajami Azji i Afryki w Warszawie. Scenariusz: Zbigniew Filarski.

Polskie wystawy etnograficzne za granicą

BELGIA

- „Mikołaj Kopernik w rzeźbie ludowej”
- Aalst, Galeria Pieter Coecke, 9-26 II, Ostenda, 15 XI-31 XII. Organizatorzy: Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Towarzystwo Kulturalne Flamandzko-Polskie, Ambasada PRL w Belgii. Scenariusz i oprawa plastyczna: Aleksander Błachowski. Katalog.
- „Dzieła polskich malarzy i grafików oraz polskie rzemiosło ludowe i artystyczne”
- Bruksela, Woluwe-Shopping Center, 15 II-2 III, wystawa połączona z kiermaszem. Organizatorzy: „Cepelia”, „Desa”, „Orbis”, Ambasada PRL w Belgii.

BULGARIA

- „Sztuka ludowa województwa gdańskiego”
- Warna, Galeria Malarstwa, 17-23 X, Dni Gdańska w Warnie. Organizatorzy: Muzeum Narodowe w Gdańsku — Dział Etnograficzny w Oliwie, Urząd Wojewódzki w Gdańsku. Scenariusz: Krystyna Szałańska. Folder.

CZECHOSŁOWACJA

- „Przegląd wyrobów rękodziela ludowego”
- Bratysława, Pawilon wystawowy w Parku Kultury, 23 V-9 VI, Dni Krakowa

w Bratysławie. Organizator: Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego im. St. Wyspiańskiego w Krakowie.

„Sztuka ludowa we współczesnym wnętrzu”

Praga, Ośrodek Informacji i Kultury Polskiej, 27 VIII-3 IX, wystawa połączona z kiermaszem. Współorganizator: Spółdzielcze Zrzeszenie PLiA „Milenium” w Krakowie.

FRANCJA

„Rzeźby St. Zagajewskiego z Kujaw”

Paryż, Pawilon „Cepelii”, listopad. Współorganizator: Muzeum Kujawskie we Włocławku.

KANADA

„Polska sztuka ludowa”

Toronto, czerwiec, stoisko na wystawie zorganizowanej z okazji Światowej Rady Rękodzieła. Organizator: „Cepelia” — członek Światowej Rady Rękodzieł.

KUBA

„Współczesna polska sztuka ludowa”

Hawana, listopad, z okazji Dni kultury polskiej. Organizatorzy: „Cepelia” w Gdyni, Ministerstwo Kultury i Sztuki.

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

„Opolska sztuka ludowa”

Poczdami, Kulturbunde, 3-13 VI, Dni Opola w Poczdami. Organizatorzy: Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Opolskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe. Scenariusz: Halina Jakubowska.

„Podlaskie dywany dwuosnowowe”

Meiningen, Staatliche Muzeum, 24 VI-31 VII, Dni Białostoczczyzny w okręgu Suhl (NRD). Organizator: Muzeum Okręgowe w Białymstoku. Scenariusz: Barbara Kiestenis-Studzińska. Katalog.

„Sztuka ludowa Mazowska Płockiego”

Szwedt, Stadtmuseum, 20 VII-26 VIII, w ramach wymiany kulturalnej między Szwedt a Płockiem. Organizator: Muzeum Mazowieckie w Płocku. Scenariusz: Ewa Bączyńska, Tadeusz Baraniuk. Katalog.

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

„Polska 1974”

Essen, otwarcie 31 X, ekspozycja polskiej sztuki ludowej na wielkiej wystawie osiągnięć gospodarczych „Polska 1974”.

SZWAJCARIA

„Polska sztuka ludowa”

Winterthur k. Zurychu, 8 II-15 III. Organizator: Muzeum Etnograficzne w Krakowie, komisarz wystawy: Zofia Reinfussowa.

WIELKA BRYTANIA

„Pokaz stroju polskiego”

Glasgow, Konsulat PRL, 17 VI-30 VII, Współorganizator: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Scenariusz: Barbara Kaznowska.

WŁOCHY

„Lalki w polskich strojach ludowych na wystawie sztuki ludowej i artystycznego rękodzieła”

Latina k. Rzymu, grudzień, Spółdzielcze Zrzeszenie PLiA „Milenium” z Krakowa prezentowało ponad 30 lalek, wyróżnionych trzecią nagrodą na pierwszym Międzynarodowym Konkursie Lalek Regionalnych w Krakowie.

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH

„Przegląd wyrobów rękodzieła ludowego”

Kijów, Dom Kultury Fabryki Samolotów, 21–28 IX, Dni Krakowa w Kijowie. Organizator: Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego im. St. Wyspiańskiego w Krakowie.

„Podlaskie dywany dwuosnowowe”

Koowno, Muzeum Sztuki, 15 VI–15 VIII, Dni Białegostoku w Kownie. Organizator: Muzeum Okręgowe w Białymstoku. Scenariusz: Barbara Kiestenis-Studziska.

„Białostockie dywany”; „Sztuka ludowa Mazowsza”;

„Polskie rękodzieło artystyczne”

Wystawy eksponowane w różnych miastach ZSRR w ciągu całego roku w ramach „Dni Kultury Polskiej w ZSRR”.

Z materiałów ODiE opracowała:
Teresa Zakrzewska

MAGISTERIA I DOKTORATY Z ZAKRESU ETNOGRAFII W 1974 R.

PRACE MAGISTERSKIE

Uniwersytet Jagielloński—Kraków

BARBASZEWSKA Joanna, Recepcja współczesnej rzeźby ludowej w pld. części Polskiego Spisza, prof. dr Mieczysław Gładysz.

BEIERSDORF Maciej, Stan badań etnograficznych w powiatach zawierciańskim i myszkowskim, prof. dr Jadwiga Klimaszewska.

BIERSKA Krystyna, Zajęcia pozarolnicze w rodzinach chłopskich we wsi Wisła w pow. cieszyńskim w latach 1960–1972, prof. dr Mieczysław Gładysz.

DLUGOSZ Marian, Obrzędy rodzinne i ich funkcje społeczne u Cyganów na Polskim Spiszu, prof. dr Mieczysław Gładysz.

DUDA Eugeniusz, Działalność organizacyjna i naukowa Bronisława Piłsudskiego (1866–1918) w zakresie etnografii i muzealnictwa, prof. dr Mieczysław Gładysz.

FILAS Barbara, Przeobrażenia obrzędów rodzinnych (narodzinowych i pogrzebowych) ze szczególnym uwzględnieniem w nich uczestnictwa wsi. Na przykładzie wsi Brzezinka, pow. Chrzanów, prof. dr Jadwiga Klimaszewska.

FLIS Jadwiga, Stan badań etnograficznych w powiatach myślenickim i wadowickim, prof. dr Jadwiga Klimaszewska.

GOLDA Barbara, Prozaiczna literatura ustna w życiu współczesnej wsi, prof. dr Mieczysław Gładysz.

GRAJNY Lucjan, Drogi modernizacji gospodarstw chłopskich we wsi Koniaków pow. Cieszyn, prof. dr Mieczysław Gładysz.

- HONKISZ Iwona, Zdobnictwo wnętrza domu chłopskiego na Polskim Spiszu, prof. dr Mieczysław Gładysz.
- JAKLIŃSKA Aleksandra, Osiedle społeczności cygańskie Polskiego Spisza w opiniach miejscowych górali, prof. dr Mieczysław Gładysz.
- LEHR Urszula, Wprowadzenie do etnografii Nowej Gwinei, prof. dr Andrzej Waliński.
- MAJ Małgorzata, Praca poza własnym gospodarstwem we wsiach pld. zach. części Polskiego Spisza pod koniec XIX i w XX w., prof. dr Mieczysław Gładysz.
- MAŁECKA Anna, Meblarstwo ludowe na Kujawach, prof. dr Jadwiga Klimaszewska.
- MOKROSZ Maria, Stan badań etnograficznych w powiatach chrzanowskim i oświęcimskim, prof. dr Jadwiga Klimaszewska.
- OZGA Jan, Gospodarka rolna południowo-zachodniej części Spisza w XX w., prof. dr Mieczysław Gładysz.
- RADWAN Alina, Dorobek etnografii polskiej na Opolszczyźnie, prof. dr Jadwiga Klimaszewska.
- SEPIOŁ Alfred, Problematyka muzealnictwa wiejskiego na przykładzie pld.-zach. powiatów woj. rzeszowskiego, prof. dr Mieczysław Gładysz.
- SWIECH Jan, Czynniki przeobrażeń kulturowych ludności podhalańskiej wśród obcych grup etnicznych, prof. dr Mieczysław Gładysz.
- VYĽKANOVA Violetta, Ludowe nagrobki kamienne i ich kontekst kulturowy (na przykładzie wsi Topcii w okręgu razgradskim), prof. dr Mieczysław Gładysz.
- WILCZYŃSKA Elżbieta, Pożywienie Cyganów spiskich w XX w. Model konsumpcyjny i uwarunkowanie kulturowe, prof. dr Mieczysław Gładysz.
- ZIELEŹNIK Zofia, Niektóre formy aktywizacji gospodarki rolno-hodowlanej we wsi Istebna, prof. dr Mieczysław Gładysz.

Uniwersytet im. A. Mickiewicza—Poznań

- BEDNARSKI Jacek, Współczesna francuska etnologia narodowa, prof. dr Józef Burszta.
- BŁASZCZYK Hanna, Wzór kulturowy chłopa wielkopolskiego, prof. dr Józef Burszta.
- KIERZKOWSKA Renata, Problem Indian meksykańskich w literaturze polskiej i przekładowej XX w., prof. dr Maria Frankowska.
- KROMA Urszula, Mieszkanie rodziny wiejskiej w procesie przemian w XX w., doc. dr hab. Zbigniew Jasiewicz.
- LEWANDOWSKI Rosław, Ślady osadnictwa olęderskiego w powiecie nowotomyskim na podstawie budownictwa, prof. dr Józef Burszta.
- MAŁUSZYŃSKA Krystyna, Rodzina a społeczność wiejska w procesie przemian na przykładzie wsi Piłka w pow. Czarnków, doc. dr hab. Zbigniew Jasiewicz.
- ROSZAK Józefa, Regionalny zespół pieśni i tańca „Cepelia” — Monografia, prof. dr. Józefa Burszty.
- RYDZEWSKA Helena, Rodzina jako środowisko kulturalne, na podstawie badań we wsi Piłka w pow. Czarnków, doc. dr hab. Zbigniew Jasiewicz.
- SOŁTYSIAK Hanna, Folklorystyczny Teatr Jednego Aktora, prof. dr Józef Burszta.
- SZMANDA-LUCZAK Ewa, Stosunek ludności wsi kujawskiej do własnej tradycji

kulturowej, na podstawie wsi Bachorce i Sławęcín w pow. Inowrocław, prof. dr Józef Burszta.

TUPIKOWSKA Jolanta, Dziecko w rodzinie wiejskiej na podstawie badań terenowych we wsi Piłka pow. Czarnków, doc. dr hab. Zbigniew Jasiewicz.

ZIMNA Barbara, Wiejska rodzina tadżycka w procesie przemian, doc. dr hab. Zbigniew Jasiewicz.

Uniwersytet Warszawski

BARTOSZEWICZ Witold, Religia — Psychopatologia — Kultura. Próba ukazania wzajemnych związków w świetle kilku przykładów, prof. dr W. Dynowski.

CYBULSKA Małgorzata, Wpływy szlacheckie na taniec ludowy, prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa.

DATKO Janina, Szopka krakowska, historia, analiza rozwoju formy i wartości artystycznych oraz funkcja społeczna, prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa.

JAGODZIŃSKI Zbigniew, Tradycyjny transport i komunikacja we wsiach okolic Kołbieli i jego przemiany w chwili obecnej, prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa.

JARUGA Izabela, Zasady społecznego uczestnictwa w obrzędach pogrzebowych, doc. dr hab. Zofia Sokolewicz.

JASKÓŁOWSKA Anna, Potrzeby estetyczne i ich realizowanie na przykładzie wsi w powiecie otwockim, doc. dr hab. Zofia Sokolewicz.

KOCHANOWICZ Tomasz, Miejsce ludzi starych w rodzinie drobnoszlacheckiej, prof. dr Witold Dynowski.

KOSIŃSKI Lubomir, Przemiany kulturowe wsi podmiejskiej. Studium wsi Maciołki, pow. Wołomin, prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa.

MŁYNARCZYK Magdalena, Autorytet ludzi starych w rodzinie i społeczności wiejskiej, doc. dr hab. Zofia Sokolewicz.

OLIZAR Małgorzata, Percepcja sztuki ludowej przez ludność wiejską na przykładzie wsi Antoniówka Wiczowska, doc. dr hab. Zofia Sokolewicz.

ORIENCKI Jan, Miejsce twórczości jarmarcznej w kulturze wsi na przykładzie wsi Wola Sufczyńska w pow. Otwock, doc. dr hab. Zofia Sokolewicz.

PORADZKI Antoni, Rybołówstwo w strukturze gospodarczej i społecznej wsi Tałty, prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa.

STRUŚ Piotr, Przemiany społeczno-kulturowe a proces integracji mieszkańców wsi Warmii i Mazur, prof. dr Witold Dynowski.

TERFA Tadesse, Kultura materialna plemienia Galla, prof. dr Witold Dynowski.

Uniwersytet Wrocławski

BIERNACKA Halina Maria, Formy prymitywnej wymiany u ludów Oceanii, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.

CZAJKOWSKI Janusz, Aktualny stan obrzędowości weselnej w kulturze wsi dolnośląskiej, doc. dr hab. Dorota Simonides.

CZAPRAN Wanda, Struktura społeczna ludów Melanezji, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.

FIGURSKI Ryszard, Obrzędowość pogrzebowa we współczesnej kulturze ludowej Dolnego Śląska, doc. dr hab. Dorota Simonides.

GERLICH Grzegorz, Pojęcie mana w wierzeniach wyspiarzy Oceanii, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.

- JARZĄB Wiesław, Stan obrzędowości żniwnej we współczesnej kulturze ludowej Dolnego Śląska, doc. dr hab. Dorota Simonides.
- KAWKA Danuta, Znaczenie żywiołów ognia i wody w wierzeniach ludów Czarnej Afryki, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.
- LASOWA Teresa, Współczesne piosenkarstwo na Dolnym Śląsku, doc. dr hab. Dorota Simonides.
- LIS Marian, Przemiany społeczno-kulturowe zachodzące na Oceanii pod wpływem misji kościołów chrześcijańskich, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.
- MAJCHER Danuta, Kształtowanie się autorytetów osobowych i zbiorowych w tradycyjnych społeczeństwach plemiennych Oceanii i Czarnej Afryki, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.
- PRUCHNIAK Danuta, Stan obrzędowości urodzinowej we współczesnej kulturze ludowej Dolnego Śląska, doc. dr hab. Dorota Simonides.
- SAPJUK Halina, Struktura społeczna na Polinezji do czasów penetracji przez Europejczyków, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.
- SŁOMSKA Halina, Struktura ludów Mikronezji, prof. dr Aleksander Lech Godlewski.

PRACE DOKTORSKIE (1974)

HENSŁOWA Maria, Wiedza ludowa o bożym drzewku, bylicy i piołunie.

Promotor: prof. dr Józef Gajek. UBB.

W pracy niniejszej omówione są trzy rodzaje gatunku *Artemisia* (boże drzewko, bylica i piołun) o właściwościach toksycznych oraz leczniczych. Autorka wychodzi poza dotychczasowe tradycyjne opracowania tego typu materiałów. Służy temu zarówno układ pracy, jak i wykorzystanie nie tylko źródeł etnograficznych, lecz także doświadczeń współczesnej medycyny i farmakologii, a w odniesieniu do zastosowania w higienie i gospodarce — zdobyczy przyrodoznawstwa. Na tym tle stara się zgłębić przyczyny powstawania niektórych wierzeń i obyczajów związanych z omawianymi roślinami.

Zebranie w niniejszej pracy źródła przekonywająco wykazują szerokie i wielostronne zastosowanie lecznicze omawianych roślin. Ma ono miejsce u ludu polskiego i ludów słowiańskich. Przeprowadzone analizy wskazują, że zasięg ich użytkowania przekracza granice obszaru zamieszkałego przez Słowian. Podstawę źródłową pracy stanowią materiały etnograficzne. Wykorzystane są również źródła językowe i historyczne.

KABZIŃSKA Iwona, Kultura tradycyjna a aspiracje młodych chłoporobotników na przykładzie wsi podmiejskiej Makówka w powiecie Grodzisk Mazowiecki. Promotor: prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa. UW.

Praca składa się z części teoretycznej i źródłowej. Zasadniczym celem pracy jest odtworzenie mechanizmu kształtowania się aspiracji młodych chłoporobotników w stosunku do: mieszkania jako środowiska naturalnego i społecznego, środowiska zawodowego, rodzinnego, warunków materialnych, środowiska kolegów, sposobów spędzania czasu wolnego od zajęć ekonomicznych. Praca ukazuje wpływ tych czynników na: preferencje dla pewnych wzorów zachowania, uświadamianie sobie potrzeb mieszkaniowych i kulturalnych, przyjmowanie określonych postaw wyrażających się w konkretnym działaniu ukierunkowanym na osiągnięcie celu.

Zweryfikowano hipotezę postawioną we wstępie o braku jednoznacznej zależności między poziomem aspiracji a poziomem ekonomicznym. Poziom aspira-

cji uzależniono bowiem od osobistych doświadczeń jednostek, co łączy się z ich cechami osobowościowymi, ułatwiającymi między innymi nawiązywanie kontaktów i obserwację rzeczywistości. Hipoteza ta została potwierdzona.

KUREK Czesław, Rola starosty weselnego na Opolszczyźnie ze szczególnym uwzględnieniem jej polityczno-społecznego aspektu. Promotor: doc. dr Adolf Nasz. UBB.

Praca ma na celu ukazanie kultywowanej wśród ludności miejscowej na Opolszczyźnie odrębnej i zróżnicowanej w swej strukturze instytucji starosty weselnego, a przede wszystkim jej wielu funkcji w okresie niewoli i po wyzwoleniu.

Podstawę do opracowania tych problemów stanowiły przede wszystkim materiały z systematycznych badań terenowych przeprowadzonych w latach 1964–1972 w 100 miejscowościach województwa opolskiego oraz wzięte z literatury przedmiotu.

Całość została zawarta w następujących rozdziałach: I — Ogólna charakterystyka terenu w aspekcie przeprowadzonych badań, II — Zasadnicze cechy polskiej obrzędowości weselnej i występującej w niej instytucji starosty weselnego, III — Charakterystyka ogólna tradycyjnej obrzędowości weselnej na terenie Opolszczyzny zamieszkałej przez ludność miejscową, IV — Walory artystyczne tekstów obrzędowych podopolskich starostów weselnych, V — Zasadnicze cechy instytucji starostów weselnych w powiecie opolskim, VI — Osobiste cechy starostów weselnych w powiecie opolskim i ich autorytet, VII — Rejonowe odrębności w charakterze instytucji starosty weselnego w powiecie opolskim a na reszcie badanego terenu Opolszczyzny, VIII — Podopolski fenomen.

Pracę uzupełniają teksty obrzędowe, mapy i fotografie.

PERCZAK Edward, Księżyc w wyobrażeniach ludowych Słowian. Promotor: prof. dr Józef Gajek. UBB.

Celem pracy jest określenie roli księżyca w słowiańskiej tradycji ludowej i wyrażenie tej roli w odpowiedniej formie mitologicznej.

Podstawę do opracowania wspomnianych problemów stanowiły materiały etnograficzne i lingwistyczne podzielone na trzy główne części: źródła, opracowania i literaturę pomocniczą.

Całość została zawarta w następujących rozdziałach: I — Słownictwo związane z księżycem w językach słowiańskich na tle indoeuropejskim, II — Księżyc w literaturze ludowej, III — Kalendarz księżycowy w słowiańskich zwyczajach i obrzędach dorocznych, IV — Wierzenia ludowe o wpływie księżyca i jego faz na zwyczaje rodzinne, V — Ślady deifikacji i kultu księżyca u Słowian.

STAWARZ Andrzej, Przemiany kulturowe wsi podmiejskiej w latach 1918–1973 na przykładzie wsi Rembelszczyzna, pow. Nowy Dwór Mazowiecki. Promotor: prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa. UW.

Jest to próba całościowego, wieloaspektowego ujęcia procesu zmian zachodzących we wsi podmiejskiej, w niektórych dziedzinach jej życia, w latach 1918–1973. Przemiany współczesne, uzależnione od zmian społeczno-ekonomicznych i kulturowych całego kraju, rozpatrzono także pod względem zależności od wpływów miasta Warszawy. Szczególnie zainteresowano się budownictwem i zmianami zachodzącymi w tej dziedzinie. Podjęto próbę typologii budynków występujących we wsi pod względem ilości izb mieszkalnych i ich przeznaczenia, materiałów użytych do budowy, wyposażenia itp. Proces przemian ukazano również na przy-

Kładzie rodziny i gospodarstwa wiejskiego, a także stosunku mieszkańców: wsi do miasta, do pracy na roli i do ziemi.

Omówienie warunków rozwoju wsi w latach 1918–1973 posłużyło zrozumieniu procesu i kierunków przemian, jakie dokonały się we wsi po wojnie. Scharakteryzowano położenie i terytorium wsi, jej historię, demografię, gospodarkę, przemiany w strukturze społeczno-zawodowej, rozwój oświaty i upowszechnianie kultury masowej.

Na podstawie materiałów ODiIE opracowała:
Barbara Jaruga